Watagusa
Chilongole

Chitabu cha Watagusa ndo kusimila kwa mhela wa mbuli za katali ziwinzile hala Waisilaeli lowaivabile isi ya Kanaani. Nakwali na mhela wa kubelenhuka na kuloholigwa kwa mihela minji. Waisilaeli nawali wojifugamilaga jimalukolo, hamba Nguluwi nayawenule wanhu wa isi zinji kuwagaza. Hamba wanhu wahalilile na kumhiluchila Nguluwi na aho ndo Nguluwi yahawenule vilongozi walinguchemigwa “watagusa,” leka kuwalongoza wanhu na kuwalavya kuli upogozi.

Haduhu yawele yavizelele kwa kukomya kota whaani yandiche chitabu achi cha Watagusa. Wanhu wenji nawakunda kota mloli Samweli ndo yandiche, ila hanji nachandichigwa kuli mhela uwele Waisilaeli nawali na mndewa, kwa vila chitabu changulola kumbele na kulonga kuwala mhela wa Watagusa kota mhela wula Waisilaeli nawali hela mndewa (sula ya 17:6, 18:1, 19:1, 21:25). Wone mhela wa Waisilaeli kulawa Misili nawali kota kuli mwaka wa 1,400 Yesu yang'hali kupondigwa (lole chilongole cha Kulawa kwa kuvizela ng'hatu), lelo yoweza kuwa mbuli za Watagusa nazilawila hagati ha miyaka 1,300 mbaka 1,050 Yesu yang'hali kupondigwa. Mwaka wa 1,050 ndo mhela Sauli loyawichigwe yawe mndewa wa Isilaeli.

Gali mgati

1. Sula ya 1 mbaka ya 3:6 zangusimila mbuli za ngondo za kuduma hali Waisilaeli na Wakanaani, loyabagame Yoshua. Kahi sula azi zanguzelesa mhela wa Watagusa hala Nguluwi loyawenule vilongozi na kuwalohola Waisilaeli kulawa mmoko mwa wang'honyo wa hewo.
2. Sula ya 3:7 mbaka sula ya 16:31 zangusimila mbuli za Watagusa walivinji wenuligwe na Nguluwi kuwatanza Waisilaeli.
3. Sula ya 17 mbaka ya 21 zangusimila mbuli za kubelenhuka kunji kwa Waisilaeli.

Waisilaeli wanguwatowa Wakanaani wasigale

1 Hala loyabagame Yoshua, Waisilaeli nawa-
muuza Mkulu Nguluwi wolonga, “Nhanzi yachi
yotoma kuluta kitowa na Wakanaani?”
2 Mkulu Nguluwi nakedichila, “Nhanzi ya Yuda
yotoma kuluta. Lole, nandiiwika isi ayo kuli moko
ga hewo.”
3 Aho, wanhu wa nhanzi ya Yuda
nawawalonjela wang'holozawo wa nhanzi ya
Simeoni, “Muche hamwe na hetwe kuli honhu
hawichigwe kwa chiwalo cha hetwe, leka titowe
na Wakanaani. Hamba natwe toluta hamwe na
hemwe kuli honhu ha hemwe.” Lelo nhanzi ya
Simeoni nailuta hamwe na hewo.
4 Nhanzi ya Yuda vyoilutile, Mkulu Nguluwi
nakawawawika Wakanaani na Wapelisi mmoko
mwa hewo, nawo nawawasumya wanhu elufu
kumi ako Beseki.

5 Nawamfika ayo mndewa Adoni-beseki ako
Beseki, nawetowa na heye na kuwasumya
Wakanaani na Wapelisi.
6 Ila mndewa Adoni-beseki nakabilima, nawo
nawamuwinga na kumibata, hamba nawamdu-
mula vidole vikuluwawo vya kuli magulu na kuli
moko ga heye.
7 Mndewa Adoni-beseki nakalonga, “Wandewa
makumi saba wowadumuligwe vidole
vikuluwawo vya kuli moko na magulu ga
hewo, nawalokota chilyo chisigale hasi ha
chisaga cha heni. Kota vyonditile heni, Nguluwi
nakanyhilulila hihyo.” Nawamhilika Yelusalemu
na nakabagama kuko.

8 Hamba, wanhu wa nhanzi ya Yuda nawetowa
na wanhu wa Yelusalemu na nawauhola muji
awo. Nawawakopola wanhu wa muji awo kwa
ipanga na kuulakaza muji awo kwa chiluli.
9 Hamba wanhu wa nhanzi ya Yuda nawedulika
leka wetowe na Wakanaani wawele wochikala
kuli isi iwele na vidunda na isi ya Negebu na isi
ya vidunda vidodo vya kolizinjilaga isanya.
10 Hamba nhanzi ya Yuda naiwawinza
Wakanaani wawele wochikala ako Hebuloni.
Hebuloni ndo muji uwele aho hamwande nawali
uchemigwa Kiliati-aliba. Nawo nawawasumya
wanhu wa ng'holo za Sheshayi na Ahimani na
Talimayi.

11 Hamba nawawatowa wala walingikala ako
Debili, muji uwele hamwande nawali uchemigwa
Kiliati-sefeli.
12 Kalebu nakalonga, “Heye yowatowa wanhu
wa muji wa Kiliati-sefeli na kuuhola muji

awo, ndomha mhinza wa heni Akisa, yawe mchewake.”
13 Naye Otinieli, mwana wa Kenasi, mdodowe
Kalebu, nakautowa na kuuhola muji awo. Lelo
Kalebu nakamha mhinza wa heye yachemigwe
Akisa.
14 Akisa loyalutile kwa Otinieli nakamdedeza
Otinieli yamlande mgunda mhaza wa heye,
Kalebu. Yula mdala nakadulika kulawa kuli
idogowi lya heye, Kalebu nakamuuza yula mdala,
“Kwangugana choni?”
15 Yula mdala nakedichila, “Umhe heni utam-
bichizo, kwa vila hegwe nakumbika heni kuli isi
ya Negebu ilihela mazi, lelo ndangulanda umhe
na nzasa za mazi kahi.” Lelo Kalebu nakamha zila
nzasa za mazi za kuchanya na za hasi.
16 Walelwa wa yula Mkeni, mkweye Musa,
nawaluta kuchanya kuli Yeliko, muji wa michi-
kichi, hamwe na wanhu wa nhanzi ya Yuda
na kwinjila kuli chiwala cha Yuda, chiwele ako
kusini mwa Aladi. Nawo nawaluta kikala hamwe
na wanhu awo.
17 Lelo wanhu wa nhanzi ya Yuda nawaluta
hamwe na wang'holozawo, wanhu wa nhanzi
ya Simeoni, nawawatowa Wakanaani wawele
wochikala ako Sefati na kuuwifya ng'hatu muji
awo. Muji awo sambi wanguchemigwa Holima*.
18 Wanhu wa nhanzi ya Yuda kahi nawajihola
miji ja Gasa na honhu hake na Ashikeloni na
honhu hake na Ekiloni na honhu hake.
19 Mkulu Nguluwi nayali hamwe na wanhu wa
nhanzi ya Yuda, nawo nawaihola isi ya vidunda,

* **1:17 1:17** *Holima* Kwa Chiebulaniya ulonzi awu una mana ya kudumya.

ila nawalemwela kuwawinga wala wowawele
wochikala kuli ibalalika, kwa vila hewo nawali na
mituka ja chuma.
20 Hamba, kota vyoyalajize Musa, Kalebu
nakapegwa muji wa Hebuloni, naye nakaziwinga
ng'holo zidatu za Anaki.
21 Ila wanhu wa nhanzi ya Benjamini
hawawawinjile Wayebusi wowawele wochikala
kuli muji wa Yelusalemu. Ahyo Wayebusi
nawekala hamwe na wanhu wa Benjamini mgati
mwa Yelusalemu mbaka lehano.
22 Lelo ng'handa ya Yusufu, iwele ndo nhanzi
za Manase na Efulaimu, nailuta kuutowa muji wa
Beteli, Mkulu Nguluwi nayali hamwe na hewo.
23 Nawawalajiza wanhu walute kuupugajiza
muji wa Beteli, muji uwele hamwande nawali
uchemigwa Lusu.
24 Wapugajizi awo nawamona munhu yolawa
kuli muji awo wa Beteli, nawamlonjela, “Dedede,
utulajile nzila ya kwinjila muji awu, natwe toku-
ditila ganojile.”
25 Lelo yula munhu nakawalajila nzila ya kwin-
jila kuli muji awo, nawo nawawakopola wanhu
wa muji awo kwa ipanga, ila nawamleka yula
munhu na wanhu wa ivyazi lya heye.
26 Munhu ayo nakaluta kuli isi ya Wahiti,
nakazenga muji na nakauchema muji awo itagwa
lilila la Lusu, itagwa lilinguchemigwa mbaka
lehano.
27 Wanhu wa nhanzi ya Manase kahi hawawaw-
injile wenyeng'haye wa Beti-sheani na vijiji vyake
ne wala wawele wochikala Taanaki na vijiji vyake
ne wala wawele wochikala Doli na vijiji vyake ne

wala wawele wochikala Ibuleamu na vijiji vyake
ne wala wawele wochikala Megido na vijiji vyake,
ila wala Wakanaani nawang'ang'anila kikala kuli
miji ajo.
28 Waisilaeli lowawele na mong'ho, hawawaw-
injile hebu Wakanaani, ila nawawatumajiza kwa
lupichi.
29 Wanhu wa nhanzi ya Efulaimu kahi
hawawawinjile Wakanaani wowawele wochikala
ako Geseli, ila Wakanaani nawalutilila kikala hali
hewo.
30 Wanhu wa nhanzi ya Sebuluni nawo
hawawawinjile wenyeng'haye wa Kitiloni
ne wala wawele wochikala ako Nahalali, ila
Wakanaani nawekala hali hewo nawatumajizwa
kwa lupichi.
31 Wanhu wa nhanzi ya Asheli hawawawinjile
wanhu wa miji ja Aka ne Sidoni ne Ahilabu ne
Akisibu ne Heliba ne Afeka ne Lehobu,
32 ila Waasheli nawekala hali Wakanaani,
wawele ndo wenyeng'haye wa isi, kwa vila
hawawawinjile.
33 Wanhu wa nhanzi ya Nafutali hawawaw-
injile wanhu wa miji ja Beti-shemeshi ne Beti-
anati, ila nawekala hali Wakanaani, wawele ndo
wenyeng'haye wa isi. Ahyo wenyeng'haye wa
Beti-shemeshi na Beti-anati nawawadita wakole
mijito kwa lupichi.
34 Hamba, Waamoli nawawawinga wanhu wa
nhanzi ya Dani walute kuli isi ya vidunda, kwa
vila hawawalechile kuza kikala kuli ibalalika.
35 Waamoli nawalutilila kikala kuli chidunda
cha Helesi na kuli Aiyaloni na kuli Shaalibimu,
ila wanhu wa nhanzi za Efulaimu na Manase

nawawalongoza na kuwadita wakole mijito kwa lupichi.
36 Mbaka wa Waamoli nawali kwaluchila kuli chiduliko cha Akilabimu kulutila Sela na mchanya mwake.

2

Kuleka kuhulichiza kwa Waisilaeli

1 Hamba mhilisi wa Mkulu Nguluwi nakalawa Giligali na kuluta Bokimu, nakalonga, "Heni ndiwegala hemwe kulawa Misili na kuwenjiza mbaka kuli isi yondiwalahile wasekulu wa hemwe. Nandonga, 'Mazuwa gose hambe ndilibene alyo ilagano lyondilagane na hemwe,
2 namwe mleche kudita ilagano lyoneche na wano wenyeng'haye wa isi ayi. Mbomole honhu ha hewo ha kulavila nhambiko.' Ila hambe mnyhulichize heni. Lekachoni namdita aga?
3 Lelo kwa chiwalo acho, nani ndangulonga kota hambe ndiwawinje wenyeng'haye wa isi kulawa kwa hemwe, ila wowagaza hemwe na milungu ja hewo jowa midiwa kwa hemwe."
4 Lelo ayo mhilisi wa Mkulu Nguluwi loyasindile kuwalonjela ago Waisilaeli weng'ha, wanhu nawaluka kulila kwa usungu.
5 Nawo nawahachema honhu hala Bokimu* na kumlavila nhambiko Mkulu Nguluwi.

Kubagama kwa Yoshua

6 Lelo Yoshua loyawakundize wanhu walute, Waisilaeli nawaluta chila munhu kuli uhalizi wa heye, leka kuihola isi ayo.

---

* **2:5 2:5** *Bokimu* Kwa Chiebulaniya ulonzi awu una mana ya kulila kwa usungu.

7 Wanhu awo nawamkolela mijito Mkulu Ngu-
luwi kuli mazuwa geng'ha ga Yoshua na mazuwa
geng'ha gawele wasekulu nawalutilila kikala, loy-
abagame Yoshua, wawele nawona mijito ja Mkulu
Nguluwi, joyaditile kwa chiwalo cha Waisilaeli.
8 Hamba Yoshua, mwana wa Nuni, yoyawele
chitumagwa wa Mkulu Nguluwi, nakabagama
kuno yawele na miyaka miya imwe na kumi.
9 Nawo nawamtila kuli mbaka wa honhu ha
uhalizi wa heye ako Timunati-helesi, kuli isi ya
vidunda vya Efulaimu, ubanzi wa kasikazini mwa
chidunda cha Gaashi.
10 Ahyo, wanhu weng'ha wa lulelo alo
nalubagama. Lulelo loluwinzile kumwando kwa
hewo nalwali halumzelele Mkulu Nguluwi ne
mijito joyajikolile kwa chiwalo cha Waisilaeli.

Kubelenhuka kwa Waisilaeli

11 Waisilaeli nawadita mbuli zihile hali Mkulu
Nguluwi na kujifugamila Mibaali.
12 Nawamleka Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa
wasekulu wa hewo, nayawegale aho kulawa kuli
isi ya Misili. Nawajiwinza milungu jinji, milungu
jimwenga ja wanhu wala wawele wochikala
habehi, nawenamiza hali ajo na kumzudiza
Mkulu Nguluwi.
13 Nawamleka Mkulu Nguluwi na kujifugamila
jimalukolo ja Baali na Ashela.
14 Mkulu Nguluwi nakawazudila ng'hatu Waisi-
laeli, naye nakawaleka wabokaji wahole lufufu
lwa hewo, nakawawika kuli moko ga wang'honyo
wa hewo banzi zeng'ha na kulemwela kuwatowa
wang'honyo wa hewo.

15 Chila kowalutile kitowa ngondo, moko wa Mkulu Nguluwi nawali mchanya mwa hewo kuwasumya, kota Mkulu Nguluwi navyoyalonjile na kuwelahila. Hewo nawawa na masinzo ng'hatu.

Nguluwi kanguwagala watagusa

16 Aho ndo Mkulu Nguluwi nakawegala watagusa wawalohole kulawa kuli moko ga wanhu waholile lufufu lwa hewo.
17 Ila hambe wawahulichize wala watagusa wa hewo, mina nawajiwinza milungu jinji kota wang'hondwa na kujifugamila. Nawaleka kuwinza vila vyowaditile wasekulu wa hewo wawele wahulichize malajizo ga Mkulu Nguluwi, ila hewo hawaditile ahyo.
18 Chila Mkulu Nguluwi loyawenulile watagusa kulawa kwa hewo, Mkulu Nguluwi nayali hamwe na mtagusa na nakawalohola kulawa kuli moko ga wang'honyo wa hewo mazuwa gose ga mtagusa ayo, kwa vila Mkulu Nguluwi nayali na masinzo kwa kulila kwa hewo, kwa vila nawagazigwa na kutunyigwa kwa chiwalo cha wanji.
19 Ila hala du naloyabagame yula mtagusa, nawaluka kahi kudita wihe kusinda wasekulu wa hewo, kwa kujiwinza milungu jinji na kujikolela mijito na kujifugamila. Hawalechile madito ga hewo ne nzila za hewo zigagadale.
20 Lelo Mkulu Nguluwi nakawazudila ng'hatu Waisilaeli na kulonga, “Kwa vila wanhu wano nawabena ilagano lya heni londiwalajize wasekulu wa hewo na hawahulichize lizi lya heni,

21 lelo kulawa sambi hambe ndiwawinje wanhu
wa isi yoneche yila yailechile Yoshua loyabagame.
22 Leka ndiwajeze Waisilaeli, kota woiwinza
nzila ya heni Mkulu Nguluwi, kota wasekulu wa
hewo ama hebu."
23 Lelo Mkulu Nguluwi nakawaleka wanhu
awo wasigale muisi, hawawinjile himahima ne
kuwawika kuli moko ga Yoshua.

3

Wanhu wa isi ziponile

1 Mkulu Nguluwi nakawaleka wanhu wa isi azo
zipone leka kuwajeza Waisilaeli wawele hawe-
towile ngondo kuli isi ya Kanaani.
2 Nakadita ahyo leka kululangusa lulelo
lweng'ha lwa Waisilaeli kitowa ngondo, wala
hambe waizele ngondo ung'hali mhela wula.
3 Nakawaleka wakulu wahano wa Wafilisti
na Wakanaani weng'ha na Wasidoni na Wahivi
wowawele wochikala kuli vidunda vya Lebanoni,
kulawa kuli chidunda cha Baali-helimoni mbaka
kwinjila Hamati.
4 Heye nakawaleka leka yawajeze Waisilaeli,
leka yavizele kota wohulichiza malajizo ga Mkulu
Nguluwi, goyawalajize wasekulu wa hewo, kwa
kukolela Musa.
5 Lelo Waisilaeli nawekala hali Wakanaani na
Wahiti na Waamoli na Wapelisi na Wahivi na
Wayebusi.
6 Wasongolo wa Waisilaeli nawawahesa
wahinza wa isi zinji na wahinza wa Waisilaeli
nawawaleka wahesigwe na wasongolo wa isi

zinji. Kwa chiwalo acho, Waisilaeli nawaluka
kujifugamila milungu ja chiujenzi.

Otinieli

7 Waisilaeli nawadita wihe hali Mkulu Nguluwi
na kumsemwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hewo
na kujifugamila Mibaali na Maashela.
8 Ahyo Mkulu Nguluwi nakawazudila ng'hatu
Waisilaeli na kuwawika mmoko mwa Kushani-
lishataimu, mndewa wa Alamu-nahalaimu, nawo
Waisilaeli nawamkolela mijito ayo Kushani-
lishataimu kwa mhela wa miyaka nane.
9 Hamba Waisilaeli nalowamlilile Mkulu Ngu-
luwi, Mkulu Nguluwi nakawegalila Waisilaeli
mlohozi, yawele ndo Otinieli, mwana mlume wa
Kenasi, mdodowe Kalebu.
10 Muhe wa Mkulu Nguluwi naumuyila
mchanya mwa heye, naye nakawa mtagusa
kwa Waisilaeli. Otinieli nakaluta kuli ngondo,
Mkulu Nguluwi nakamuwika ayo mndewa
wa Mesopotamiya mmoko mwa heye na
nakamsumya.
11 Isi naiwa na kikala goya kwa mhela
wa miyaka makumi gane. Hamba Otinieli
nakabagama.

Ehudi

12 Lelo Waisilaeli nawadita wihe kahi hali
Mkulu Nguluwi, naye Mkulu Nguluwi nakamha
mong'ho Eguloni, mndewa wa Moabu mchanya
mwa Waisilaeli, kwa vila nawadita wihe hali
Mkulu Nguluwi.
13 Ayo Eguloni nakawating'haniza Waamoni na
Waamaleki, nakaluta kuwatowa Waisilaeli na ku-
uhola muji wula wa michikichi, mina ndo Yeliko.

14 Waisilaeli nawamkolela mijito Eguloni, mn-
dewa wa Moabu kwa mhela wa miyaka kumi na
nane.
15 Ila Waisilaeli lowamlilile Mkulu Nguluwi,
nakawegalila mlohozi yawele ndo Ehudi, mwana
mlume wa Gela wa nhanzi ya Benjamini, munhu
yalingukola mijito kwa moko wa kumoso. Waisi-
laeli nawamlajiza Ehudi yahiliche ndolendole
kwa Eguloni, mndewa wa Moabu.
16 Ehudi nakegongomanyila ipanga lya heye
liwele na kunoleche kuno na kuno, ulefu wa
ipanga alyo nawali kota sentimita makumi ga-
hano. Nakaliwopa alyo ipanga mgati mwa nguwo
ya heye na hagati ha ihaza lya heye lya kudilo.
17 Hamba Ehudi nakamhilichila ndolendole ayo
Eguloni, mndewa wa Moabu. Eguloni nayali
munhu yanenehe lukami.
18 Loyasindile kulavya ndolendole,
nakawakundiza wala wanhu wapapile
ndolendole azo woche.
19 Ila heye yuye nakahinduka kulawa kula
kuli jimalukolo jiwele habehi na Giligali,
nakamhiluchila Eguloni, nakalonga, “Heni ndina
usenga wa chinyele kwa hegwe, gwa mndewa.”
Eguloni nakalonga, “Mtuleche.” Weng'ha wawele
wemile habehi na heye nawawaleka.

20 Lelo Ehudi nakamlutila mndewa, naye mn-
dewa nayali yekalise yaliyeka kuli chihengo cha
heye cha kuchanya chiwele na chipute. Ehudi
nakalonga, “Ndina usenga wa hegwe kulawa kwa
Nguluwi.” Lelo mndewa nakema kulawa kuli
chila chigoda cha heye.
21 Ehudi nakagolola moko wa heye wa kumoso,

nakebata alyo ipanga leka yalavye kulawa hala kuli ihaza lya heye lya kudilo, nakamhoma mndewa kuli lida lya heye.
22 Alyo ipanga nalinjila mgati hamwe na chaka chake. Mafuta nagagubika mchanya mwa alyo ipanga, kwa vila halilavile alyo ipanga kuli lida. Alyo ipanga nalilawila kwa kumbele.
23 Aho Ehudi nakalawa kuli chihengo cha kuchanya, nakamhindila lwizi lwa chihengo kwa kufuli.
24 Lelo loyawele kunze, vitumagwa wa heye nawahiluka. Nalowawene kota lwizi lwa chihengo najali jihindigwe kwa kufuli, nawo nawali wochilonjela, “Ne majesa nakaluta kucholo kuli chihengo cha heye cha kuchanya.”
25 Nawabeteza mbaka nawaluka kuwa na lunhwinhwi. Lelo vyowawene hambe yachumule, nawahola funguo na kuchumula lwizi. Nawamona mndewa wa hewo nayali yagwile hanyi, nakabagama.
26 Nalowawele wobeteza, Ehudi nakoka ne kibatigwa nakakolela kuli jimalukolo ja maganga, nakaluta Seila.
27 Naloyafichile kuli isi ya vidunda vya Efulaimu, nakapemba mhalamhanda, Waisilaeli nawedulika hamwe na heye kulawa ako kuli vidunda, naye nakawalongoza.
28 Nakawalonjela, “Mmbinze, kwa vila Mkulu Nguluwi nakawawika wang'honyo wa hemwe Wamoabu mmoko mwa hemwe.” Lelo nawedulika na kumuwinza, nawebata honhu heng'ha ha kuloka lwanda lwa Yolodani, hawele Wamoabu nawalokaga, nawalemeza munhu yoneche kuloka.

29 Mhela awo nawawakopola Wamoabu
walume elufu kumi (10,000), wawele weng'ha
nawali na mong'ho na wazidahe, haponile
munhu ne yumwe.
30 Lelo Wamoabu zuwa alyo nawalemwela kwa
Waisilaeli. Isi nayali na kikala goya kwa mhela wa
miyaka makumi nane.

Shamugali

31 Mtagusa yawinzile hamba nayali Shamugali,
mwana mlume wa Anati, yawele nakawakopola
Wafilisti miya sita kwa ng'hweku ya kudimila mis-
enga na kuwalohola Waisilaeli.

4

Debola na Balaka

1 Hala du loyabagame Ehudi, Waisilaeli nawa-
dita kahi mbuli ziwele Mkulu Nguluwi kanguzona
kota ndo wihe.
2 Mkulu Nguluwi nakawawika kuli moko wa
Yabini, mndewa wa Kanaani, nayalongoze ako
Hasoli. Chilongozi wa wamizi wa heye nayali
Sisela, mwenyeng'haye wa Halosheti-hagojimu.
3 Waisilaeli nawamlilila Mkulu Nguluwi, kwa
vila Yabini nayali na mituka ja chuma ja kitowa
ngondo, miya tisa, naye nakawagaza kwa mhela
wa miyaka makumi meli.
4 Lelo Debola, mloli mdala, mchewake Lapi-
doti, nayawele yowatagusa Waisilaeli kwa mhela
wula.
5 Naye nayali yochikalisa hasi ha mtende wa De-
bola, hagati ha Lama na Beteli, kuli isi ya vidunda
vya Efulaimu, Waisilaeli nawakwina kwa heye
leka yawatagusile.

6 Zuwa limwe Debola nakalajiza munhu yumwe
yamcheme Balaka, mwana mlume wa Abinoamu
kulawa Kedeshi-Nafutali, nakamlonjela, “Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa Isilaeli kangukulajiza
udite hino, ‘Ulute, ukawahole wanhu elufu kumi
(10,000) wa nhanzi ya Nafutali na wa nhanzi ya
Sebuluni leka uwalongoze kuluta kuli chidunda
cha Taboli.
7 Nani ndomlongoza Sisela, mkulu wa wamizi
wa Yabini, mbaka kuli lwanda lwa Kishoni,
hamwe na mituka ja heye na wanhu wa heye kota
vyowali, ndomuwika mmoko mwa hegwe.’ ”
8 Balaka nakamlonjela Debola, “Wone koluta
hamwe na heni, nani ndoluta, ila wone hambe
ulute, nani siluta hebu.”
9 Lelo Debola nakalonga, “Ndikomya ndoluta
hamwe na hegwe, ila hambe utogoligwe hebu
kwa kusumya ngondo, kwa vila Mkulu Nguluwi
komuwika Sisela kuli moko wa mdala.” Debola
nakenuka, nakaluta hamwe na Balaka mbaka
Kedeshi.
10 Balaka nakazichema nhanzi za Nafutali na
Sebuluni leka walute Kedeshi, wanhu elufu kumi
(10,000) nawamuwinza. Debola nakaluta hamwe
na heye.

11 Lelo Hebeli, Mkeni, nayali yebagule na Wak-
eni, wawele ndo walelwa wa Hobabu, mkweye
Musa, nakawika ihema lya heye hali mwaloni
uwele Saananimu, habehi na Kedeshi.

12 Wanhu nawamlonjela Sisela kota Balaka,
mwana wa Abinoamu, nakaluta kuli chidunda
cha Taboli.
13 Sisela nakajikungajiza mituka ja heye jeng'ha
ja chuma miya tisa na wanhu weng'ha wowawele

hamwe na heye, kulawa Halosheti-hagojimu
mbaka lwanda lwa Kishoni.
14 Debola nakamlonjela Balaka, “Winuche,
zuwa lino ndo zuwa liwele Mkulu Nguluwi
nakamuwika Sisela mmoko mwa hegwe. Ndaze,
Mkulu Nguluwi nahakulongole?” Lelo Balaka
nakadulika kulawa kuli chidunda cha Taboli na
wanhu elufu kumi (10,000).
15 Mkulu Nguluwi nakamdita Sisela yalemwele
yawele na mituka ja heye na wamizi wa heye
weng'ha hali Balaka, kwa ipanga. Lelo Sisela
nakadulika kulawa kuli mutuka wa heye, nakabil-
ima kwa magulu.
16 Ila Balaka nakajiwinza mituka na wamizi
mbaka Halosheti-hagojimu, wala wamizi
weng'ha wa Sisela nawakopoligwa kwa ipanga.
Haponile munhu ne yumwe.
17 Ila Sisela nakabilima kwa magulu, nakalifika
ihema lya Yaeli, mchewake Hebeli, Mkeni. Naka-
dita ahyo kwa vila nakwali na kikala goya hali
Yabini, yawele mndewa wa Hasoli na kwa lukolo
lwa Hebeli, Mkeni.
18 Yaeli nakalawa kuza kumbochela Sisela,
nakamlonjela, “Uye mkulu wa heni, uye kwa heni,
uleche kudumba.” Nakenjila kuli ihema lya heye,
naye nakamgubika na kumvisa kwa igolole.
19 Sisela nakamlonjela, “Dedede umhe mazi ny-
inwe, mina ndina ng'halu.” Nakagubula chihako
cha igozi cha itombo, nakamha yanwe, hamba
nakamgubika kahi.
20 Naye Sisela nakamlonjela, “Wime hali lwizi
lwa ihema, leka munhu yoneche yokuya na kuku-
uza, ‘Hana munhu hano,’ Mwidichile, ‘Hebu,

haduhu.' "
21 Sisela nayali yebatigwe ng'hatu na usin-
jizi, nakawasa. Lelo Yaeli, mchewake Hebeli,
nakahola chigingi cha ihema, nakahola kahi
nyundo, nakamlutila mholemhole, nakamtowa
na kumtowelela chila chigingi kumutwi kwa
heye, chigingi acho nachinjila mbaka mgati mwa
sangalaza, lelo nakabagama bahala.
22 Hamba, Balaka loyawele yomuwinza
Sisela, Yaeli nakalawa leka yambochele,
nakamlonjela, "Uye, nani ndokulajila yula munhu
youlingumpala." Lelo nakaluta, Sisela nayali
yawasile amo, yabagame, chigingi acho nachali
kuli mutwi wa heye.
23 Lelo ahyo ndo Nguluwi vyoyamsumile Yabini,
mndewa wa Kanaani hali Waisilaeli zuwa alyo.
24 Moko wa Waisilaeli naulutilila kuwa na
mong'ho kwa Yabini, mndewa wa Kanaani,
mbaka lowamdumile.

5

Lwimbo lwa Debola na Balaka

1 Zuwa alyo Debola na Balaka, mwana mlume
wa Abinoamu, nawemba lwimbo alu.

2 "Kwa vila vilongozi nawalawa ne lunhwinhwi
kulongoza Isilaeli,
kwa vila wanhu nawelavya kwa kunuwila,
Mkulu Nguluwi yatogoligwe.
3 Mhulichize, hemwe wandewa!
Muwiche goya makutu, hemwe wakulu!
Ndomwimbila Mkulu Nguluwi, ndokwimba,

kwa lwimbo ndomtogola Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa Isilaeli.
4 Mkulu Nguluwi, loulawile kuli vidunda vya Seili,
lowuchile kulawa isi ya Edomu kuluta kitowa ngondo,
isi naikakama,
ulanga naulagaza mazi,
ena, ng'hungugu nailagaza nhonya.
5 Vidunda navitigasika hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa Sinai,
navitigasika hali Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa Isilaeli.

6 “Kuli mazuwa ga Shamugali, mwana mlume wa Anati,
mazuwa ga Yaeli,
nzila ng'hulu nazali zihile,
na majendo ga wanhu nagali kuli nzila za hafungo.
7 Walimi nawaleka kukola mijito,
nawaleka kukola mijito kuli Isilaeli,
mbaka londawile heni Debola,
heni mbele kota mamo kuli Isilaeli.
8 Waisilaeli lowehagule milungu jinji,
ngondo nailawila kuli isi,
ila nakwali haduhu ngawo ama igoha
hali wanhu elufu makumi gane (40,000) wa Isilaeli.
9 Heni ndanguwahulichiza vilongozi wa Isilaeli,
hamwe na wawele welavile kwa kunuwila,
kwa hewo wawo hali wanhu.
Mkulu Nguluwi yatogoligwe.

10 “Muwikule mbuli, hemwe mlingukwina midogowi mizelu,
mlingikalisa kuli nhemvu za sendi nyinji,
namwe mlingukola nzila kwa magulu.
11 Mhulichize! Wanhu wawele kuli ideho lya mazi,
aho wowikula madito ga hachi ga Mkulu Nguluwi,
ena, madito ga hachi ga wanhu wa heye kuli Isilaeli.
Aho ndo wanhu wa Mkulu Nguluwi lowaduliche hali lwizi lukulu lwa muji.
12 ‘Ulilimche, ulilimche, Debola!
Ulilimche, ulilimche, wimbe lwimbo!
Winuche, Balaka, hegwe mwana mlume wa Abinoamu,
uwahole wapogozi wa hegwe wa ngondo.’

13 “Vilongozi waponile nawadulika,
wanhu wa Mkulu Nguluwi nawaluta leka wetowe na wawele na mong'ho.
14 Kulawa Efulaimu nawadulika hewo wawele nawalawila Amaleki,
kumbele kwa hegwe Benjamini na hagati ya wanhu wa hegwe.
Kulawa Makili, nawadulika wakulu,
na kulawa Sebuluni hewo walingibata idela.
15 Wakulu wa Isakali nawali hamwe na Debola,
ena, wanhu wa Isakali nawali na Balaka.
Nawamuwinza kuno wobilima mbaka kuli ibindi.
Ila ng'holo za Lubeni,
nazali na lunhwinhwi mnhumbula.
16 Wanhu wa Lubeni, lekachoni hemwe namikalisa kuli mibani ja ming'holo,

kuhulichiza mluli ulingupembigwa leka kuvichema vilundo?
Kuli ng'holo za Lubeni,
nakwali na lunhwinhwi mnhumbula.
17 Nhanzi ya Gadi nayali kumwambu mwa lwanda lwa Yolodani,
nhanzi ya Dani, lekachoni nawali waponile kuli itumbwi?
Nhanzi ya Asheli nawali wochikala tulu hali hafungo mwa bahali,
nawali wekale hali hafungo mwa bandali ya hewo.
18 Ila wanhu wa Sebuluni na Nafutali hawadumbile kubagama,
kuli honhu ha kitowa ngondo.

19 “Wandewa nawoya na kitowa ngondo,
aho ndo wandewa wa Kanaani nawetowa ngondo,
kuli Taanaki, habehi na mazi ga Megido,
ila hawapatile chinhu choneche cha sendi.
20 Nhondwe kulawa kilanga nazihanza kuli ngondo,
kulawa honhu zawo, nazitowa na Sisela.
21 Kumema kwa mazi ga lwanda lwa Kishoni nakuwahilika kutali,
lula lwanda lwa katali, lwanda lwa Kishoni.
Gwa muhe wa heni, ulutilile kumwando kwa nhumbula ikangale.
22 Hamba kwato za falasi nazitowa ng'hatu hasi,
nazitowa himahima, kwato za falasi wawele na mong'ho.
23 Mhilisi wa Mkulu Nguluwi nakalonga, ‘Muupanjile muji wa Melosi,

muwapanjile kwa usungu wa wenyeng'haye wake,
kwa vila hawoyile kumtanza Mkulu Nguluwi,
kumtanza Mkulu Nguluwi kwa kitowa na wala wawele na mong'ho.’

24 “Kotambichizwa Yaeli kusinda wadala weng'ha,
mchewake Hebeli, Mkeni,
kotambichizwa ng'hatu kuli wadala weng'ha walingikala kuli ihema.
25 Nakalanda mazi hela, ila nakamha matombo.
Nakamgalila mtindi kuli chisaye chinojile.
26 Nakagolola moko wa heye wa kumoso nakebata chigingi,
moko wa heye wa kudilo naubata yila nyundo,
nakamtowa Sisela, nakatubula mutwi wa heye.
Ena, nakamtowa na kutubula mutwi wa heye kwa chigingi.
27 Sisela nakenamiza hali magulu ga heye, nakagwa na kuwasa tulu.
Hali magulu ga heye nakenamiza, nakagwa hala.
Hala hoyagwile nakabagama.

28 “Mayake Sisela nakasunjilila hali itubuli,
kulawa kumbele mwa ipaziya nakalila,
‘Lekachoni mutuka wa heye wangukawila?
Lekachoni lizi lwya mutuka haluhulikwe?’
29 Wadala wa heye wawele na nyhala nawamwidichila.
Ena, mayake Sisela nayali yochijesa,
30 ‘Ndaze, hawawele na vinhu kulawa kuli ngondo na kigawila,

mpogozi mdala yumwe ama weli kwa chila mlume?
Kwa Sisela nguwo zeng'ha zowapatile kuli ngondo, nguwo za lanji za vilivinji,
nguwo za kunoliga,
kahi nguwo za lanji zilivinji za kunoliga banzi zeng'ha mbili,
kuli singo ya heni.’

31 “Wabagame wang'honyo wa hegwe weng'ha, gwa Mkulu Nguluwi.
Ila wala walingukugana wawe kota isanya hala holilawa kwa mong'ho wake.”

Isi nayali na kikala goya kwa miyaka makumi gane.

6

Gideoni

1 Hamba Waisilaeli nawadita kahi mbuli ziwele Mkulu Nguluwi kanguzona kota ndo wihe, naye Mkulu Nguluwi nakawawika mmoko mwa Wamidiani kwa mhela wa miyaka saba.
2 Wamidiani nawali na mong'ho lukami kusinda Waisilaeli, lelo Waisilaeli nawegongomanyila honhu ha kivisa kuli vidunda na mhalika na ngome.
3 Lelo hala Waisilaeli lowanyalile nyhadikwa kuli migunda, Wamidiani na Waamaleki na wala wanhu wa kolilawilaga isanya, nawoya kuwatowa.
4 Wanhu awo nawawika kambi ya hewo kuli isi na kuwifya mbena mbaka Gasa. Hawalechile

chinhu choneche kuli isi ya Isilaeli, ne ming'holo ne misenga ne midogowi.

5 Kwa vila nawoya na misenga ja hewo na mihema ja hewo, nawoya wenji ng'hatu kota nzije na ngamiya wa hewo wawele wenji lukami. Nawenjila kuli isi ayo leka wawifye chila chinhu.

6 Waisilaeli nawaditigwa wawe ng'hochele lukami kwa chiwalo cha Wamidiani, nawo Waisilaeli nawamlilila Mkulu Nguluwi.

7 Waisilaeli lowamlilile Mkulu Nguluwi kwa chiwalo cha Wamidiani,

8 Mkulu Nguluwi nakamlajiza mloli yalute kwa Waisilaeli, mloli ayo nakawalonjela, “Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa Waisilaeli nakalonga hino, ‘Heni ndiwegala hemwe kulawa Misili, komuwele wapogozi.

9 Nandiwalohola kulawa kuli moko ga Wamisili na moko ga weng'ha wowawele wowagaza hemwe, nani ndiwawinga woche kwa hemwe na kuwapa hemwe isi ya hewo.

10 Hamba nandiwalonjela hemwe kota heni ndo Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa hemwe, mleche kujifugamila milungu ja Waamoli, jiwele kuli isi yomlingikala hemwe sambi. Ila hambe mhulichize lizi lya heni.’ ”

Gideoni kanguchemigwa na Nguluwi

11 Mhilisi wa Mkulu Nguluwi nakaluta na kikalisa hasi hali mwaloni uwele ako Ofula, mwaloni wa Yoashi, Mwabieseli. Gideoni mwana wa Yoashi, nayali yopulula ngano mgati mwa honhu ha kukamila zabibu, leka Wamidiani waleche kumona.

12 Mhilisi wa Mkulu Nguluwi nakamlawila
na kumlonjela, “Mkulu Nguluwi ka hamwe na
hegwe, gwa uwele na mong'ho ng'hatu.”
13 Gideoni nakamlonjela, “Gwa Mkulu wa
heni, wone Mkulu Nguluwi ka hamwe na
hetwe, lekachoni mbuli azi zeng'ha zitufika
hetwe? Gakohi madito ga heye ga kububuwaza
gowatulonjele wasekulu wa hetwe kuno wolonga,
‘Ndaze, hawele Mkulu Nguluwi, yatugale kuno
kulawa Misili?’ Ila sambi nakatuleka, naye
nakatuwika kuli moko ga Wamidiani.”
14 Mkulu Nguluwi nakamlola, nakalonga,
“Ulute kwa ludali lwako alo, ukawalohole
Waisilaeli kuli moko ga Wamidiani. Ndaze, siwele
heni ndikulajize?”
15 Nakamlonjela, “Gwa Mkulu Nguluwi,
ndowalohola ndaze Waisilaeli? Lole, lukolo
lwa heni ndo ng'hochele lukami kuli nhanzi ya
Manase na heni ndo mdodo kuli ivyazi lya heni.”
16 Mkulu Nguluwi nakamlonjela, “Ndikomya,
ndowa hamwe na hegwe, nagwe kowatowa
Wamidiani kota munhu yumwe.”
17 Gideoni nakamlonjela, “Kota hegwe nakuno-
jezwa na heni, lelo ndajile ulajilo kota hegwe,
Mkulu Nguluwi ndo ulingulonga na heni.
18 Dedede, uleche kuka hano mbaka ndikalavye
nhambiko ya heni na kuiwika hali hegwe.” Naka-
longa, “Ndobeteza mbaka louhiluka.”
19 Lelo Gideoni nakenjila mgati, nakachiwika
goya chinyehe na kugongomanya mibumunda
johajiwichigwe usaso kwa kilo kumi za utimbo.
Nakawika jila miwunde kuli chidoto, nakawika
mhuzi kuli chiya, nakamgalila hala kunze hali

mwaloni, nakamha.
20 Naye mhilisi wa Nguluwi nakamlonjela,
“Uhole jila miwunde na mibumunda
johajiwichigwe usaso, ujiwiche mchanya mwa
italawe ali, ulute ukaubohole mhuzi awu
mchanya mwa avyo vinhu.” Nakadita ahyo.
21 Hamba mhilisi wa Mkulu Nguluwi
nakagolola yila ng'hweku yoyawelenayo mmoko
mwa heye, nakajidoliza jila miwunde na jila
mibumunda. Chiluli nachilawila kuli alyo
italawe na kulakaza miwunde na jila mibumunda
johajiwichigwe usaso. Mhilisi wa Mkulu Nguluwi
nakoka hali heye.
22 Gideoni loyavizele kota nakamona mhilisi
wa Mkulu Nguluwi, nakalonga, “Ndochona, gwa
Mkulu Nguluwi Yawele na Ludali. Ndimona
mhilisi wa hegwe kwa meho ga heni.”
23 Ila Mkulu Nguluwi nakamlonjela, “Kikala
goya kuwe kwa hegwe. Uleche kudumba,
hubagama.”
24 Gideoni nakamzenjela Mkulu Nguluwi
honhu ha kulavila nhambiko, nakahachema
honhu aho “Mkulu Nguluwi ndo Kikala Goya.”
Honhu aho ha Ofula, muji wa lukolo lwa
Waabieseli, muji uwele aho mbaka lehano.

Gideoni kangubomola honhu ha kulavila nhambiko ha Baali.

25 Nechilo ayo, Mkulu Nguluwi nakamlonjela
Gideoni, “Ulihole isenga ilume lya keli lya mhaza
wa hegwe liwele na miyaka saba, ulute uk-
abomole honhu ha kulavila nhambiko ha Baali,
hawele mhaza wa hegwe kanguhafugamila na

ukabene izengo lya limalukolo lya Ashela liwele habehi na honhu ha kulavila nhambiko,
26 hamba ukamzenjele goya Mkulu Nguluwi wa hegwe honhu ha kulavila nhambiko mchanya mwa chidunda achi chido, kota vyoilinguganigwa. Ukalihole lila ibuguma na kulilavya nhambiko ya kulakazwa, kwa ngodi za izengo lya limalukolo lya Ashela lyoulibomole."
27 Gideoni nakahola wanhu kumi hali vitumagwa wa heye, nakadita kota vyoyalajizwe na Mkulu Nguluwi, ila kwa vila nakalidumba ivyazi lya heye na wanhu wa muji, haditile mbuli azo nemisi, ila nakadita nechilo.
28 Wenyeng'haye wa muji lowalilimche lufuku, nawona honhu ha kulavila nhambiko ha Baali habomoligwa na lila izengo lya Ashela liwele habehi nalibenigwa na lila ibuguma lya keli nalilavigwa nhambiko mchanya mwa honhu ha kulavila nhambiko hazenjigwe.
29 Nawali wochilonjela hewo kwa hewo, "Whaani yaditile mbuli ayi?" Nalowapalile mbuli ayi na kuuza, nawalonga, "Gideoni mwana wa Yoashi ndo yaditile mbuli ayi."
30 Wenyeng'haye wa muji awo nawamlonjela Yoashi, "Umigale mwanago yabagame kwa chiwalo cha kubomola honhu ha kulavila nhambiko ha Baali na kulibena lila izengo lya Ashela liwele habehi na honhu ha kulavila nhambiko."
31 Yoashi nakawalonjela wanhu weng'ha wowawele wochitwanza na heye, "Ndaze, momlewela Baali? Ama momlohola hemwe? Heye yomlewela kobagama lokung'hali kubwemwenzuka. Wone Baali ndo Nguluwi, yelewele heye yuye kwa vila munhu yumwe

nakabomola honhu ha heye ha kulavila nhambiko.”
32 Kulawa zuwa lila nawamchema Gideoni,
Yelubaali, nakalonga, “Baali yelewele na Gideoni kwa vila nakabomola honhu ha heye ha kulavila nhambiko.”
33 Mhela awo Wamidiani na Waamaleki na
wanhu wa kolilawilaga isanya, naweting'hana hamwe, nawaloka lwanda lwa Yolodani na kuwika kambi za hewo kuli ibindi lya Yesileeli.
34 Ila muhe wa Mkulu Nguluwi naumuyila
Gideoni mchanya mwa heye, naye nakapemba mhalamhanda kuwachema Waabieseli leka wamuwinze.
35 Hamba nakawalajiza wasenga walute
hali nhanzi yeng'ha ya Manase, nawo kahi nawachemigwa leka wamuwinze. Nakalajiza kahi wasenga walute kwa nhanzi za Asheli na Sebuluni na Nafutali, nawo nawaluta kuwating'haniza.

Ulajilo wa igozi lya ing'holo

36 Gideoni nakamlonjela Nguluwi, “Wone
hegwe kowalohola Waisilaeli kwa moko wa heni, kota vyoulonjile,
37 lole, ndowika igozi lya ing'holo kuli honhu
ha kupululila nyhule. Wone kuwe na nungwi hela mchanya mwa igozi na misanga jeng'ha jowa jikalile, lelo aho ndovizela kota kowalohola Waisilaeli kwa moko wa heni, kota vyoulonjile.”
38 Ahyo, mitondo nakoka lufuku lukami, naka-
likama lila igozi, nakailavya yila nhungwi kuli lila igozi, yila nungwi nayali imemile chisaye chimwe.

39 Hamba Gideoni nakamlonjela Nguluwi, “Ded-
ede, uleche kuzudila. Ndangukulanda ndonje
mala imwe kahi, ung'hundize mbiche igozi lino
kujeza kahi. Ndangukulanda mchanya mwa igozi
kuwe kukalile, ila kuli misanga jeng'ha kuwe na
nungwi.”
40 Nguluwi nakadita ahyo nechilo ayo. Lila igozi
naliwa likalile, ila mchanya mwa misanga jeng'ha
nakwali na nungwi.

7

Gideoni kanguwasumya Wamidiani

1 Hamba, Yelubaali, yawele ndo Gideoni na
wanhu weng'ha wawele hamwe na heye, nawoka
lufuku ng'hatu, nawawika kambi ya hewo habehi
na nzasa ya Halodi. Kambi ya Wamidiani nay-
ali ubanzi wa kasikazini, kuli ibindi, habehi na
chidunda cha Mole.
2 Mkulu Nguluwi nakamlonjela Gideoni,
“Wanhu wano wowawele hamwe na hegwe ndo
wenji ng'hatu kwa heni kuwawika Wamidiani
kuli moko mwa hewo, leka Waisilaeli waleche
kidaya na kulonga kota moko ga hewo wawo ndo
gawalohole.
3 Lelo ulute, ukawikule mbuli ayi kuli makutu
ga wanhu wano na kulonga kota munhu yoneche
yalingudumba na kukakama, yahiluche kaye
natwe tochikala hano kuli chidunda chino cha
Gileadi. Aho ndo wanhu elufu makumi meli
na mbili (22,000) nawahiluka, nawapona wanhu
elufu kumi (10,000).”
4 Mkulu Nguluwi nakamlonjela Gideoni,
“Wanhu wano wang'hali wenji lukami. Wahiliche

kuli lwanda nani ndowajeza ako kwa chiwalo cha hegwe. Hamba yula yondikulonjela hegwe, 'Ayu koluta hamwe na hegwe,' ayo koluta hamwe na hegwe. Yula munhu yondikulonjela, 'Ayu hambe yalute hamwe na hegwe,' ayo holuta hamwe na hegwe."

5 Lelo nakawahilika wanhu kuli lwanda. Mkulu
Nguluwi nakamlonjela Gideoni, "Chila munhu yojeza mazi kwa umiyango wa heye kota vyoliditaga libwa, munhu ayo komuwika hafungo, chila munhu yofugama kunwa mazi, naye komditila hihyo."

6 Wanhu wanwele mazi kwa kuhilika moko ga
hewo kuli milomo ja hewo na kumyanga kota libwa, nawali wanhu miya zidatu, ila wanhu wanji weng'ha nawanwa mazi kwa kufugama.

7 Mkulu Nguluwi nakamlonjela Gideoni,
"Ndowalohola hemwe mweng'ha kukolela wanhu wano miya zidatu wanwele mazi kota mibwa na ndowawika Wamidiani kuli moko ga hegwe, ila wanhu wanji weng'ha waleche woche chila munhu yalute haluga hake."

8 Lelo Gideoni nakahola chilyo cha hewo na
mhalamhanda za hewo, hamba nakawalaga wanhu weng'ha wa Isilaeli, chila munhu kuli ihema lya heye, ila nakapona na wanhu miya zidatu. Kambi ya Wamidiani nayali ubanzi wa hasi, kuli ibindi.

9 Nechilo, Mkulu Nguluwi nakamlonjela
Gideoni, "Uche, uduliche na ulute kuli kambi ya hewo na kuwatowa, mina ndiwawika kuli moko ga hegwe.

10 Ila wone kodumba, uduliche na Pula chitu-

magwa wa hegwe.
11 Nagwe kohulika vyowolonga, hamba moko
ga hegwe gowichigwa goya kitowa ngondo." Aho
ndo Gideoni nakadulika hamwe na chitumagwa
wa heye Pula mbaka kowawele wamizi wa kambi
ya Wamidiani.
12 Wamidiani na Waamaleki na wanhu wa ko-
lilawilaga isanya, nawali kuli ibindi, nawali wenji
kota nzije na ngamiya wa hewo nawali wenji
lukami kota sangalaza za mhwani.
13 Gideoni loyafichile, nakwali na munhu
yumwe nayawele yomsimila myage kulota kwa
heye, yolonga, "Lole, ndota hino, ibumunda lya
shayili naligwa kuli kambi ya Wamidiani, nalifika
kuli ihema limwe, nalitowa lukami ihema mbaka
ihema naligwa, luu."
14 Myage nakamwidichila yolonga, "Mbuli ayi
yowa ipanga lya Gideoni, mwana mlume wa
Yoashi, munhu wa Isilaeli. Nguluwi nakawawika
mmoko mwa Gideoni, Wamidiani na wamizi
weng'ha wawele kuli kambi."

15 Lelo Gideoni naloyahuliche kulota ako na
kutang'hula kwake, nakamfugamila Nguluwi.
Nakahiluka kuli kambi ya Waisilaeli na
kulonga, "Mwinuche, kwa vila Mkulu Nguluwi
nakawawika wamizi wa Wamidiani kuli moko ga
hemwe."
16 Hamba nakawawika wala wanhu
miya zidatu kuli vilundo vidatu, nakawapa
mhalamhanda na mibuli jilihela mazi na vyenje
mgati mwa mibuli ajo.
17 Nakawalonjela, "Mlole, mkadite kota heni
vyondilingudita londifika kuli mwiso wa kambi.

18 Londipemba mhalamhanda, heni na weng'ha
wawele hamwe na heni, namwe mpembe mhala-
mhanda za hemwe banzi zeng'ha za kambi, kuno
mtowa iyowe, ‘Ayi ndo kwa chiwalo cha Mkulu
Nguluwi na Gideoni.’ ”

19 Lelo Gideoni na wala wanhu miya imwe
wowawele hamwe na heye, nawafika mwiso
wa kambi, mwaluko mwa mhela wa hagati ha
nechilo, mhela lowawele wagaluse wamizi wa
hewo kuli kambi, nawapemba mhalamhanda za
hewo, nawabena vihandevihande jila mibuli ji-
wele mmoko mwa hewo.
20 Hamba vila vilundo vidatu navipemba mha-
lamhanda na kubena mibuli. Nawebata vyenje
vya hewo kuli moko ga hewo ga kumoso na zila
mhalamhanda za hewo kuli moko ga hewo ga
kudilo leka wapembe. Nawatowa iyowe, “Ipanga
ndo lya Mkulu Nguluwi na Gideoni.”
21 Nawema chila yumwe honhu ha heye kuzun-
guluta kambi banzi zeng'ha, wamizi weng'ha kuli
kambi nawabilima na kutowa iyowe.
22 Wanhu wa Gideoni nawapemba
mhalamhanda za hewo, naye Mkulu Nguluwi
nakawadita Wamidiani wekopole hewo kwa
hewo kuli kambi. Waponile nawabilima mbaka
Beti-shita kulutila Selela, mbaka kuli mbaka wa
Abeli-Mehola, habehi na Tabati.
23 Walume wa Isilaeli nawali weting'hane ku-
lawa nhanzi za Nafutali na Asheli na Manase,
nawawawinga Wamidiani.

24 Hamba Gideoni nakalajiza wasenga kuli isi
yeng'ha ya vidunda vya Efulaimu, yolonga, “Lelo
mduliche kwa Wamidiani, mkawalemeze Wamid-

iani waleche kufika kuli mazi ga lwanda lwa Yolo-
dani mbaka Beti-bala." Lelo walume weng'ha
wa Isilaeli nawaluta kwamila mazi ako Beti-bala
na lwanda lwa Yolodani na kuwalemeza waleche
kuloka.
25 Nawawebata wala wakulu weli wa
Wamidiani, Olebu na Seebu. Nawamkopola
ayo Olebu bahala kuli italawe lya Olebu. Ayo
Seebu nawamkopola hala hawele na honhu ha
Seebu ha kukamila divai, hamba nawawawinga
Wamidiani. Vitwi vya Olebu na Seebu nawavigala
kwa Gideoni kumwambu mwa lwanda lwa
Yolodani.

8

Gideoni kanguwasumya Wamidiani

1 Lelo wanhu wa nhanzi ya Efulaimu
nawamlonjela Gideoni, "Lekachoni nakutuditila
hino? Lekachoni hambe hutulonjele
hala loulutile kitowa na Wamidiani?"
Nawamng'ung'utila lukami.
2 Ila Gideoni nakawedichila, "Ndaze, mbuli zon-
ditile heni zinojile ng'hatu kwa kiwhaniza na zila
za hemwe? Zabibu za wanhu wa Efulaimu zisi-
gale haziwa zinojile kusinda mbena za Abieseli?
3 Nguluwi nakawawika mmoko mwa
hemwe wala wakulu wa Wamidiani, Olebu
na Seebu. Heni ndita choni chiwhanile na
vyomditile hemwe?" Aho ndo ng'halazi ya hewo
vyoisindamale, hala loyalonjile ago.
4 Gideoni na wayage miya zidatu wowawele
hamwe na heye nawafika Yolodani. Nawaloka
lwanda kuno wawele watochile lukami, ila nawa-
lutilila kuwawinga wang'honyo wa hewo.

5 Naye nakawalonjela wanhu wa Sukoti,
“Dedede muwape mibumunda wanhu wano
walingumbinza, kwa vila wahela mong'ho, nani
nda mmajendo kuwawinza Seba na Salimuna,
wandewa wa Midiani.”
6 Wala wakulu wa Sukoti nawalonga, “Leka-
choni hetwe tuwape mibumunda wamizi wa
hegwe? Mng'hali kuwasumya Seba na Salimuna”
7 Aho ndo Gideoni nakawedichila, “Kwa
chiwalo achi, Mkulu Nguluwi hoyowa
yawawichile Seba na Salimuna mmoko mwa
heni, ndowawambula hemwe kwa miwa ja
kuchiwala na mikwangwasale.”
8 Hamba Gideoni nakaluta ako Penieli, naka-
longa na wanhu wa honhu aho ulonzi kota awo.
Wanhu wa Penieli nawamwidichila kota wanhu
wa Sukoti navyowamwidichile.
9 Naye Gideoni nakawalonjela wala wanhu wa
Penieli, yolonga, “Londikuya kahi hala hondis-
umya, ndolibomola ilingo ali.”
10 Lelo Seba na Salimuna nawali Kalikoli,
wamizi wa hewo nawali hamwe na hewo. Nawali
wanhu kota elufu kumi na zihano (15,000), ndo
wamizi wa kulilawilaga isanya waponile, kwa
vila wamizi wayawo wabagame, nawali lachi
imwe na elufu makumi meli (120,000).
11 Lelo Gideoni nakoka kwa kukolela nzila
yowakolile wanhu walingikala kuli mihema
nalowawele ubanzi wa kolilawilaga isanya mwa
Noba na Yogubeha, nakawatowa wamizi kwa
kuwatinhusa.
12 Wandewa weli wa Midiani, Seba na Salimuna
nawabilima. Ila heye nakawawinga mbaka
nakawebata, nakawatowa wamizi weng'ha wa

wandewa awo na kuwasambalula.

13 Hamba, ayo Gideoni, mwana mlume wa Yoashi, nakahiluka kulawa kitowa ngondo kwa kukolela nzila ya chidunda cha Helesi.

14 Aho ndo nakamibata msongolo yumwe kuli wanhu wa Sukoti, nakamuuza. Yula msongolo nakamwandichila matagwa ga wakulu weng'ha wa Sukoti na wasekulu wa muji. Weng'ha nawali wanhu makumi saba na saba.

15 Hamba nakaluta kwa wala wanhu wa Sukoti, nakawalonjela, “Lole, Seba na Salimuna, wawele hemwe namwali mndonga lukami kwa chiwalo cha hewo hala lomlonjile, ‘Ndaze, Seba na Salimuna wa mmoko mwa hegwe mbaka hetwe tuwape mibumunda wamizi wa hegwe?’ ”

16 Lelo Gideoni nakawahola wala wasekulu wa muji na kuwalangusa wanhu wa Sukoti kwa kuwagaza kwa miwa ja kuchiwala na mikwangwasale.

17 Hamba nakalibomola ilingo lya muji wa Penieli na kuwakopola walume wa muji awo.

18 Gideoni nakawauza Seba na Salimuna, “Wala wanhu womuwakopole kula Taboli, nawali wanhu wa ndaze?” Hewo, nawamwidichila, “Nawali kota vyouwele hegwe, chila yumwe nayali yochiwhana na wana wa mndewa.”

19 Gideoni nakalonga, “Wala wanhu nawali wang'holozangu, wana wa mayangu. Kota heye Mkulu Nguluwi vyoyawele mkomu, wone namleche kuwakopola wanhu wala, heni hanasali kuwakopola.”

20 Hamba Gideoni nakamlonjela Yeteli mwanage wa mwaluko, “Lelo wime, uwakopole wano.”

Ila yula msongolo halavile ipanga lya heye, mina nakadumba kwa vila nayali yang'hali msongolo hela.
21 Aho ndo Seba na Salimuna vyowalonjile,
“Lelo utukopole gwegwe, mina aji ndo mijito ja munhu yakangale.” Lelo Gideoni nakawakopola wala Seba na Salimuna na kuhola vinoligo viwele msingo mwa ngamiya wa hewo.

Gideoni kangujifugamila jimalukolo

22 Aho ndo wanhu wa Isilaeli nawamlonjela
Gideoni, “Utulongoze hetwe, utulongoze hegwe na lulelo lwa hegwe, kwa vila hegwe nakutulohola kulawa kuli moko ga Wamidiani.”
23 Gideoni nakawalonjela, “Heni hambe ndiwa-
longoze hemwe ne mwana wa heni hambe yawalongoze, ila heye Mkulu Nguluwi ndo yowalongoza hemwe.”
24 Hamba, Gideoni nakawalonjela, “Heni ndina
chinhu chondilingugana kwa hemwe, ndo chila munhu yamhe heni vipuli vyoyaholile kulawa kwa wang'honyo wa heye.” Wang'honyo nawali na vipuli vya zahabu vya kuli makutu, kwa vila nawali Waishimaeli.
25 Wala wanhu nawedichila, “Tokupa kwa ku-
sangalala.” Lelo nawawika nguwo hasi, chila munhu nakawika amo vipuli vya wapogozi wa heye wa ngondo.
26 Zahabu azo nazali na itunyo lya kilo makumi
meli, kuleka vila vinoligo na vinhu vya kuvala kuli singo na mivalo ja lanji ya zambalau jowavalile wala wandewa wa Midiani, kahi kuleka vinhu vinji vya kuvala kuli singo viwele kuli singo za ngamiya wa hewo.

27 Lelo Gideoni nakagongomanya limalukolo
kota chizibao kwa vila vinhu vyoyaholile kwa
wala wanhu, nakaliwika limalukolo alyo kuli
muji wa heye uchemigwe Ofula. Waisilaeli
weng'ha nawaluta ako kulifugamila kota
wang'hondwa. Limalukolo alyo nalyali idiwa
kwa heye Gideoni na ivyazi lya heye.
28 Aho ndo Wamidiani nawalemwela hali Waisi-
laeli na hawenule vitwi vya hewo kahi. Isi ayo
nayali na kikala goya kwa mhela wa miyaka
makumi gane kuli kikala kwa Gideoni.

Kubagama kwa Gideoni

29 Hamba, Yelubaali, yawele ndo yuye ayo
Gideoni, mwana mlume wa Yoashi, nakahiluka
haluga ha heye na kikala aho.
30 Gideoni nayali na wana makumi saba kulawa
kwa heye yuye, kwa vila nayali yahesile wache
wenji.
31 Mhawake nayawele ako Shekemu, naye
nakampondela mwana na nakamchema itagwa
lyake Abimeleki.
32 Lelo Gideoni, mwana mlume wa Yoashi
nakabagama kuno yawele miyaka minji,
nakatiligwa habehi na kuli chilaga cha mhaza
wa heye Yoashi, ako Ofula ya Waabieseli.
33 Loyabagame Gideoni, Waisilaeli
nawabelenhuka kahi, nawajiwinza Mibaali kota
wang'hondwa. Nawamkolela mijito Baali-beliti
kota ndo mlungu wa hewo.
34 Waisilaeli hawamkumbuchile Mkulu Ngu-
luwi, Nguluwi wa hewo, yawele ndo yawalohole

kulawa kuli moko ga wang'honyo wa hewo wa banzi zeng'ha
35 ne kuiditila igano lya kwimililila ng'handa
ya Yelubaali yawele ndo yuye Gideoni, kuleka
gala geng'ha ganojile gawele Gideoni goyawadi-
tile hewo Waisilaeli.

9

Abimeleki kangujeza kuwa mndewa

1 Abimeleki mwana mlume wa Yelubaali, naka-
luta Shekemu kwa wang'holoze mayake, nakalon-
gasa na hewo na lukolo lwa mayake, yowalonjela,
2 "Mlonje na wakulu wa Shekemu na muwauze,
'Ndaze, lyakohi linojile kwa hemwe, wana wa Yelubaali weng'ha, wawele ndo wanhu makumi saba, kuwalongoza hemwe ama kulongozwa na munhu yumwe? Mkumbuchile kota heni Abimeleki, nda mng'holozenu.' "
3 Nawo wang'holoze mayake nawalongasa na
wala wakulu wa Shekemu na nhumbula za hewo nazaluka kumuwinza Abimeleki, kwa vila nawalonga, "Ayu ka mng'holozetu."
4 Nawamha Abimeleki migwala makumi
saba jilawile kuli ng'handa ya Baali-beliti, naye Abimeleki nakawapa wajuvi, leka wamuwinze.
5 Hamba nakaluta kuli ng'handa ya mhaza
wa heye ako Ofula, nakawakopola wang'holoze, wana walume wa Yelubaali, wanhu makumi saba. Nakawakopola mchanya mwa iganga limwe, ila Yotamu, mwana mlume mdodo wa Yelubaali, nakapona kwa vila nayali yevisile.
6 Hamba, wala wakulu wa Shekemu nawet-
ing'hana hamwe na wanhu weng'ha wa Beti-milo,

nawaluta kumuwika Abimeleki yawe mndewa, habehi na igodi lya mwaloni uwele habehi na izengo liwele ako Shekemu.

7 Hamba hala lowamlonjele Yotamu na
heye nakaluta na kwima mchanya mwa chila chinhembenhembe cha chidunda cha Gelisimu. Nakatowa iyowe yochemeleza, “Mnyhulichize hemwe wakulu wa Shekemu leka na heye Nguluwi yawahulichize hemwe.

8 Zuwa limwe migodi najilawa leka kuliwika
igodi linji liwe mndewa hali hewo. Migodi ajo najililonjela igodi lya mzeituni, ‘Uwe chilongozi hali hetwe.’

9 Ila lila igodi lya mzeituni nalijilonjela jila
migodi, ‘Ndigaleche mafuta ga heni ganojile galingukundigwa kukolela mijito ja kujihulichiza milungu na wanhu, leka ndute ndikasanzalime mchanya mwa migodi?’

10 Hamba, migodi najililonjela igodi lya mtini,
‘Uwe chilongozi hali hetwe.’

11 Ila awo mtini naujilonjela migodi ajo, ‘Ndaze,
ndiuleche unojenoje wa heni na mafuza ga heni ganojile, ndute ndikasanzalime mchanya mwa migodi?’

12 Hamba, migodi ajo najililonjela igodi lya mz-
abibu, ‘Uwe chilongozi hali hetwe.’

13 Awo mzabibu nawo naujilonjela migodi ajo,
‘Ndaze, ndeche divai ya heni, iwele ilingujisangalaza milungu na wanhu, ndute ndikasanzalime mchanya mwa migodi?’

14 Aho ndo ajo migodi najililonjela igodi lya
miwa, ‘Uwe chilongozi hali hetwe.’

15 Ila igodi alyo lya miwa nalijilonjela migodi

ajo, 'Wone mwangumbika heni ndiwe mndewa hali hemwe, lelo muye mkalise hali lubehelo lwa heni. Wone haiwa ahyo, chiluli chilawe kuli igodi lya miwa na kujilakaza migodi ja mielezi ja Lebanoni.' "

16 Yotamu nakalutilila kulonga, "Wone namumditila kwa kunuwila kunojile na kwa kulolela goya kuli kumuwika Abimeleki leka yawe mndewa na wone namumditila ganojile Yelubaali na walelwa wa heye na kumditila kota vyoilinguganigwa,

17 kwa vila mhaza wa heni nakawatowanila hemwe na kugana kwajiliza ukomu wa heye kwa kuwalohola kulawa kuli moko ga Wamidiani,

18 hemwe namuibelenhuka ng'handa ya mhaza wa heni na kuwakopola wanage, wanhu makumi saba mchanya mwa iganga limwe. Namumuwika Abimeleki, yawele mwana wa mpogozi mdala wa heye, yawe chilongozi wa wakulu wa Shekemu kwa vila heye ka mng'holozenu.

19 Lelo wone namumditila Yelubaali na walelwa wa heye kwa kunuwila kunojile na kwa kulolela goya, lelo msangalale kwa chiwalo cha heye yuye Abimeleki, naye yasangalale kwa chiwalo cha hemwe.

20 Ila wone haiwele ahyo, chiluli chilawe kwa Abimeleki na kuwalakaza wakulu wa Shekemu na wa Beti-milo na kahi chilawe kwa wakulu wa Shekemu na Beti-milo na kumlakaza Abimeleki."

21 Hamba Yotamu nakoka kwa kubilima, nakaluta Beeli na kikala ako kwa chiwalo cha kumdumba mng'holoze Abimeleki.

Kugwa kwa ulongozi wa Abimeleki

22 Lelo Abimeleki nakailongoza isi ya Isilaeli
kwa mhela wa miyaka jidatu.
23 Hamba Nguluwi nakamlajiza muhe mwihe
hali Abimeleki na wakulu wa Shekemu. Wakulu
wa Shekemu nawambelenhuka Abimeleki
24 leka wula wihe wowaditilwe wala wana
makumi saba wa Yelubaali uhiluswe kwa
Abimeleki yagazigwe hamwe na wakulu
wa Shekemu kwa chiwalo cha kumtanza
kuwakopola wala wang'holoze.
25 Lelo wakulu wa Shekemu nawawawika
wanhu leka wawabeteze mchanya mwa vila
vinhembenhembe vya vidunda, wanhu wawele
nawahola vinhu vya wanhu weng'ha wowakolile
nzila yila, na heye Abimeleki nakapegwa mbuli
ayo.
26 Hamba Gaali, mwana mlume wa Ebedi, naka-
luta hamwe na wang'holoze. Nawaluta mbaka
Shekemu, wakulu wa Shekemu nawamkunda
heye Gaali.
27 Wakulu wa Shekemu nawaluta kuli mi-
gunda ja hewo ja mizabibu, nawabena zabibu na
kuzikama zabibu azo na kudita mnvina. Hamba
nawenjila kuli ng'handa ya mlungu wa hewo
nawalya na kunwa leka kumbeza ayo Abimeleki.
28 Gaali mwana mlume wa Ebedi nakalonga,
“Abimeleki ndo whaani na hetwe wakulu wa
Shekemu ndo wanhu wachi mbaka tumkolele mi-
jito heye? Abimeleki ndo mwana wa Yelubaali
na mkolamijito wa heye mng'hangala ndo Se-
buli. Muwakolele mijito wana wa Hamoli yawele
mhaza wa Shekemu. Ila lekachoni tumkolele mi-
jito Abimeleki?
29 Wone wanhu wano wa hali ulongozi wa heni,
lelo heni ndahamusile ayo Abimeleki. Hamba

ndahamlonjele Abimeleki, ‘Lelo wonjeze wamizi
wa hegwe, uye titowe.’ ”

30 Aho lelo, Sebuli nayawele mkulu wa muji, loy-
ahuliche ulonzi kulawa kwa Gaali, mwana mlume
wa Ebedi, nakazudila lukami.
31 Naye nakalajiza wasenga kwa chinyele wa-
lute kwa Abimeleki, nakalonga, “Lole, Gaali,
mwana mlume wa Ebedi na wang'holoze na-
woya Shekemu kwambuza wanhu wa muji awu
kukubelenhuka hegwe.
32 Lelo winuche nechilo, hegwe na wanhu
wawele hamwe na hegwe, mumbeteze hali mi-
gunda kumvaba.
33 Hamba, hala du isanya holilawa, wime na
kuutowa muji awo. Gaali na wanhu wa heye
lowolawa kitowa na hegwe, aho ndo houwaditila
kota vyouweza hegwe.”

34 Lelo Abimeleki na wanhu weng'ha wawele
hamwe na heye nawalawa nechilo kuluta ku-
beteza kuutowa muji wa Shekemu kwa vilundo
vine.
35 Ayo Gaali, mwana mlume wa Ebedi
nakalawa, nakema kunze hali lwizi lwa muji.
Abimeleki na wanhu wa heye wawele hamwe
na heye nawema kuli hala honhu howawele
wobeteza.
36 Lelo Gaali loyawawene wala wanhu, nakam-
lonjela Sebuli, “Lole, wanhu wangudulika ku-
lawa kuli vinhembenhembe vya vidunda.” Sebuli
nakamlonjela, “Alyo ndo isisila lya vidunda ndo
wangona kota wanhu.”
37 Hamba Gaali nakalonga lwa keli, “Lole,
wanhu wangudulika kuli isi na chilundo chimwe

changuya kwa kukolela nzila ya Mwaloni wa Walaguzi.”

38 Aho ndo Sebuli nakamlonjela, “Ndaze,
mlomo wa hegwe sambi wakohi mbaka nakulonga, ‘Ayo Abimeleki ka whaani mbaka kumkolela mijito heye? Ndaze, wano hawawele wamizi wouwabezile hegwe? Ulawe lelo na witowe na hewo.’ ”

39 Lelo Gaali nakalawa kitowa na wakulu wa Shekemu na Abimeleki.

40 Gaali nakalemwela na kubilima hali Abimeleki. Wanhu wenji nawalumila na kugwa mbaka habehi na lwizi lwa muji.

41 Lelo Abimeleki nakekala Aluma, ila heye Sebuli nakamuwinga Gaali na wang'holoze leka waleche kikala ako Shekemu.

42 Zuwa lya keli, wanhu nawalawa leka walute kuli migunda ja hewo, Abimeleki nakahulika mbuli ayo.

43 Abimeleki nakawahola wanhu wa heye na kuwagawa kuli vilundo vidatu, leka walute kubeteza kuli migunda. Loyawawene wanhu wangulawa kuli muji, nakawatowa na kuwakopola.

44 Lelo Abimeleki na chila chilundo chiwele hamwe na heye, nawaluta kwima hali lwizi lwa muji, vila vilundo vili naviwatowa wala wanhu wawele kuli migunda na kuwakopola weng'ha.

45 Abimeleki naketowa na wanhu wa muji awo nemisi yeng'ha. Nakawakopola wanhu wawele wochikala amo na kuuhola muji awo na kuubomola na kuuwika mwino.

46 Hamba wakulu weng'ha wawele wochikala kuli lila ilingo lya Shekemu, lowahuliche mbuli

yila, nawenjila mgati mwa ngome ya ng'handa ya
Eli-beliti.
47 Abimeleki nakahulika kota wakulu weng'ha
wa lila ilingo lya Shekemu naweting'hana hamwe.
48 Lelo Abimeleki na wanhu weng'ha wawele
hamwe na heye, nawakwina kuluta kuli chidunda
cha Salimoni. Abimeleki nakebata iwago mmoko
mwa heye na kudumula nhagala imwe kuli igodi,
nakebata na kulipika hali mayega ga heye na
kuwalonjela wala wanhu wawele hamwe na
heye, "Lelo chila chomlinguchona heni ndita,
namwe mdite hihyo himahima."
49 Lelo chila munhu nakatema nhagala ya heye,
nawamuwinza Abimeleki na nhagala azo nawazi-
wika hala hali ngome na kuilakaza ngome ayo
kwa chiluli. Hino ndo wanhu weng'ha wa ilingo
lya Shekemu vyowabagame, wanhu elufu imwe,
walume na wadala.
50 Ahyo Abimeleki nakaluta muji wa Tebesi,
nakauzunguluta na kuuhola muji awo.
51 Ila mgati mwa muji awo nakwali na ilingo
liwele na mong'ho. Wanhu weng'ha, wakulu
na walume na wadala nawabilimila ako, wanhu
weng'ha wa muji awo nawehindila mgati na kuk-
wina kuli chinduwiko cha ilingo.
52 Abimeleki nakaluta mbaka hala hawele na
ilingo alyo na kitowa na wala wanhu, nakahejela
mbaka hali lwizi lwa ilingo alyo leka yalilakaze
kwa chiluli.
53 Mdala yumwe nakatoza iganga lya lwala lya
kuchanya, iganga alyo nalimtowa Abimeleki ku-
mutwi.
54 Abimeleki nakamchema himahima
msongolo yawele yopapa vinhu vya heye vya

kitowa ngondo na kumlonjela, “Ubaguse ipanga lya hegwe ung'hopole heni, leka wanhu waleche kulonga kota ng'hopoligwa na mdala.” Yula msongolo nakahola ipanga lya heye na kumhoma, naye Abimeleki nakabagama.

55 Wanhu wa Isilaeli lowawene kota Abimeleki
nakabagama, nawaluta chila munhu hali haluga hake.
56 Lelo Nguluwi nakahilusa chibida kwa
kumdita Abimeleki yakopoligwe na wang'holoze, wanhu makumi saba.
57 Hihyo du Nguluwi nakawadita wanhu wa
Shekemu wagazigwe kwa chiwalo cha wihe wa hewo wowauditile. Ahyo kupanjilwa kwa Yotamu, mwana mlume wa Yelubaali nakuwafika hewo.

10

Tola

1 Loyabagame Abimeleki, nakalawila Tola
mwana wa Pua, mwana wa Dodo, wa nhanzi ya Isakali kuwalohola wanhu wa Isilaeli. Tola nayali yochikala ako Shamili kuli isi ya vidunda vya Efulaimu.
2 Ayo nayali yokola mijito ja utagusa kuli isi
ya Isilaeli kwa miyaka makumi meli na gadatu. Hamba nakabagama na kutiligwa ako Shamili.

Yaili

3 Loyabagame Tola, nakalawila Yaili, Mgileadi
na ayu kahi nayali yokola mijito ja utagusa kuli isi ya Isilaeli kwa mhela wa miyaka makumi meli na mbili.

4 Ayo Yaili nayali na wana walume makumi
gadatu, wawele wokwina midogowi makumi ga-
datu. Hewo nawali na miji makumi gadatu, jilin-
guchemigwa Hawoti-yaili mbaka lehano. Miji ajo
ja kuli isi ya Gileadi.
5 Yaili nakabagama na kutiligwa ako Kamoni.

Waamoni wanguwabunza Waisilaeli

6 Hamba Waisilaeli nawadita wihe kahi hali
Mkulu Nguluwi kwa kujifugamila Mibaali na
Maashitaloti na milungu ja Shamu na milungu ja
Sidoni na milungu ja Moabu na milungu ja Amoni
na milungu ja Wafilisti. Nawamleka Mkulu Ngu-
luwi ne kumfugamila heye.
7 Ahyo, Mkulu Nguluwi nakawazudila ng'hatu
Waisilaeli, nakawawika mmoko mwa Wafilisti na
mmoko mwa Waamoni.
8 Nawo nawawakoda ng'hatu na kuwaditila
wihe Waisilaeli kuli mwaka awo. Nawawadi-
tila wihe Waisilaeli weng'ha wawele wochikala
kumwambu mwa lwanda lwa Yolodani kuli isi
ya Waamoli, iwele ako Gileadi, kwa mhela wa
miyaka kumi na nane.
9 Nawo Waamoni nawaloka lwanda lwa Yolo-
dani leka kitowa na wanhu wa nhanzi za Yuda
na Benjamini na Efulaimu. Lelo Waisilaeli nawali
kuli kugazika lukami.

10 Lelo Waisilaeli nawamlilila Mkulu Nguluwi
na kulonga, “Hetwe natukuditila gehile kwa
vila tukuleka hegwe, Nguluwi wa hetwe na
kujifugamila Mibaali.”
11 Mkulu Nguluwi nakedichila kwa kuwalonjela
Waisilaeli, “Ndaze, hemwe hamloholigwe na heni

kulawa kuli moko ga Wamisili na Waamoli na Waamoni na Wafilisti?
12 Kahi Wasidoni na Waamaleki na Wamaoni
wawagazile hemwe, namwe namndilila, nani ndiwalohola kulawa kuli moko ga hewo.
13 Ila hemwe mndeka na kujifugamila milungu
jinji. Lelo kwa chiwalo acho, heni hambe ndiwalohole kahi.
14 Lelo mlute mkajililile ajo milungu ja hemwe
jomjihagule, jiwalohole hala lomuwa hali kugazika."
15 Waisilaeli nawamlonjela Mkulu Nguluwi,
"Natudita gehile, lelo utuditile goneche gougona ndo ganoga kwa hetwe, ila twangukudedeza utulohole zuwa lino lya lehano."
16 Lelo Waisilaeli nawosa milungu ja hewo ja
chijenzi jiwele hali hewo na kumfugamila Mkulu Nguluwi. Mkulu Nguluwi hawezile kulutilila kugona magazo ga Waisilaeli.
17 Mhela awo, Waamoni nawali weting'hane
hamwe kwa ngondo, nawawika kambi ya hewo ako Gileadi. Nawo Waisilaeli naweting'hana na kuwika kambi ya hewo ako Misipa.
18 Wakulu wa Gileadi nawali wochiuza hewo
kwa hewo, "Ndaze, munhu wachi yokwaluka kitowa na Waamoni? Heye kowa chilongozi wa walingikala Gileadi."

11

Yefuta

1 Ako Gileadi nakwali na munhu yumwe yezi-
dahe ng'hatu kitowa ngondo yachemigwe Yefuta,

mwana wa mdala yumwe mng'hondwa, mhaza wa heye nayali yochemigwa Gileadi.
2 Heye Gileadi nayali na mchewake yawele yochikala na heye. Lelo wana wa ayo mchewake lowawele wakulu, nawamuwinga Yefuta kuno womlonjela, “Hegwe huweza hebu kuhalila uhalizi wa mhaza wa hetwe, kwa vila hegwe kwa mwana wa mdala yunji.”
3 Aho ndo Yefuta nakawabilima wang'holoze na kuluta kikala kuli isi ya Tobu. Lelo wanhu wajuvi nawamuwinza Yefuta na kilumba na heye.
4 Loukolile mhela umwenga, wana wa Amoni nawawatowa Waisilaeli.
5 Waamoni lowawele wochitowa na Waisilaeli, wasekulu wa Gileadi nawaluta kumhola Yefuta ako Tobu.
6 Nawamlonjela Yefuta, “Uye uwe chilingozi wa hetwe, leka titowe ngondo na Waamoni.”
7 Ila Yefuta nakawalonjela wasekulu wa Gileadi, “Hemwe hamnganile heni na kumbinga heni kuli ng'handa ya mhaza wa heni, lelo lekachoni mwanguya mhela awu wa kugaya kwa hemwe?”
8 Wasekulu wa Gileadi nawamlonjela Yefuta, “Ndo mina hetwe tuya kwa hegwe leka uche hamwe na hetwe kitowa na Waamoni, kowa mng'hangala wa hetwe na wenyeng'haye weng'ha wa Gileadi.”
9 Yefuta nakawalonjela wasekulu wa Gileadi, “Wone mondihilusa heni kwa hemwe kahi leka titowe na Waamoni na wone heye Mkulu Nguluwi yawalavye hali heni, lelo ndowa chilongozi wa hemwe?”
10 Wasekulu wa Gileadi nawamlonjela Yefuta, “Heye Mkulu Nguluwi kowa mlolezi hali hetwe.

Tukomya, todita kota vyoulingugana hegwe.”
11 Aho ndo Yefuta nakaluta hamwe na wasekulu
wa Gileadi na wamdita yawe chilongozi na
mng'hangala wa hewo. Naye Yefuta nakalonga
ulonzi wa heye weng'ha hali Mkulu Nguluwi ako
Misipa.

12 Lelo Yefuta nakalajiza wasenga walute kwa
mndewa wa Waamoni yolonga, “Ndaze! Hegwe
kuna choni na hetwe, mbaka kuya kwa hetwe na
kitowa hali isi ya hetwe?”
13 Mndewa wa isi ya Waamoni nakawedichila
wala wasenga wa Yefuta, “Kwa vila Waisilaeli
nawali waiholile isi ya hetwe, hala lowalawile
kuli isi ya Misili, kulawa Alinoni mbaka Yaboki
mbaka Yolodani, lelo mhiluse azo isi kahi kwa
kikala goya.”

14 Lelo Yefuta nakalajiza wasenga lwakeli wat-
ule kwa ayo mndewa wa Waamoni,
15 nakamlonjela, “Yefuta kangukulonjela kota
Isilaeli haiholile isi ya Moabu ne isi ya wanhu wa
Amoni.
16 Ila Waisilaeli lowalawile Misili nawajenda
kuchiwala mbaka kuli Bahali ya Shamu na mbaka
Kadeshi.
17 Aho ndo Waisilaeli nawalajiza wasenga wa-
lute kwa mndewa wa Edomu, wolonga, ‘Ded-
ede, ndangukulanda ung'hundize kukola kuli isi
ya hegwe.’ Ila mndewa wa Edomu hakundile
hebu. Nawalajiza kahi wasenga kwa mndewa
wa Moabu, ila mndewa ayu kahi nahawakundize
kukola kuli isi ya heye. Lelo Waisilaeli nawapona
kuli isi ya Kadeshi.

18 Hamba nawaluka majendo mbaka kuchi-
wala na kuzizunguluta azo isi za Edomu na
Moabu, nawo nawakola kuli ubanzi wa kolilaw-
ilaga isanya mwa isi ya Moabu, nawawika kambi
ya hewo kumwambu mwa lwanda lwa Alinoni.
Ila hambe wenjile kuli honhu ha Moabu. Lwanda
lwa Alinoni nalwali ndo mbaka wa Moabu.
19 Hamba Waisilaeli nawalajiza wasenga wa-
lute kwa Sihoni mndewa wa Waamoli ako Heshi-
boni, kumlanda yawakundize kukola kuli isi ya
heye leka walute kuli isi ya hewo.
20 Ila ayo Sihoni nahawakundile Waisilaeli
wakole kuli mbaka ja isi ya heye. Sihoni
nakawakungajiza wanhu wa heye weng'ha,
nawo nawawika kambi ako Yahasa, kitowa na
Waisilaeli.
21 Ila Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa Isilaeli,
nakawadita wanhu wa heye wawasumye wanhu
wa mndewa Sihoni. Lelo Waisilaeli nawaihola
isi yeng'ha ya Waamoli wawele wochikala kuli isi
ayo.
22 Nawahola honhu heng'ha ha Waamoli ku-
lawa kuli lwanda lwa Alinoni mbaka kuli lwanda
lwa Yaboki na kulawa kuchiwala ubanzi wa ko-
lilawilaga isanya mbaka kolizinjilaga isanya.
23 Lelo Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa Isilaeli
nakawasukula isi ya Waamoli na kuwapa Waisi-
laeli. Nagwe kwangugana kuhola honhu ha
hewo?
24 Wigute na chila choupegwe na mlungu wa
hegwe Kemoshi. Ila isi yoneche iwele Mkulu
Nguluwi, Nguluwi wa hetwe nakawawinga
wenyeng'haye wake na kutupa hetwe, ayo ndo ya
hetwe.

25 Nagwe kunoga ng'hatu kusinda Balaki
mwana wa Sipoli, mndewa wa Moabu? Heye
naketwanza na Waisilaeli ama kitowa na hewo?
26 Lekachoni hambe muigombole mhela wula,
miyaka miya zidatu, mhela Waisilaeli lowawele
wochikala ako Heshiboni na miji jake na Aloeli na
miji jake na kuli miji jiwele hafungo mwa Alinoni?
27 Lelo heni, sikuditile gehile, ila hegwe nakun-
ditila wihe heni kwa kitowa na heni, heye Mkulu
Nguluwi, heye yalingutagusa, yataguse lehano
hali Waisilaeli na Waamoni."
28 Ila mndewa wa Waamoni nakaubeza usenga
woyapegwe kulawa kwa Yefuta.

Chilaho cha Yefuta

29 Aho ndo Muhe wa Mkulu Nguluwi naumuyila
Yefuta, naye nakakola kuli Gileadi na Manase, ku-
lawa aho Misipa ya Gileadi, nakakola kuwalutila
wanhu wa Amoni.
30 Naye Yefuta nakelaha kwa chiwalo cha Mkulu
Nguluwi yolonga kota wone kwangukomya,
kowawika Waamoni mmoko mwa heni,
31 aho ndo yowa, chila chochilawa kuli lwizi
lwa ng'handa ya heni kumbochela, hondihiluka
na kusumya kulawa kwa hewo Waamoni, chinhu
acho chowa ndo cha Mkulu Nguluwi, nani ndochi-
gala chiwe nhambiko ya kulakazwa.
32 Lelo Yefuta nakaloka kuwalutila Waamoni
leka yetowe na hewo, naye Mkulu Nguluwi
nakamha Yefuta kusumya, nakawakopola Waa-
moni weng'ha.
33 Nakawatowa na kuwawinga kulawa Aloeli
mbaka Miniti, miji makumi meli na mbaka Abeli-

kelamimu, nakawatowa ng'hatu. Ahyo, Waamoni
nawalemwela hali Waisilaeli.

Mhinza wa Yefuta

34 Yefuta loyawele yohiluka haluga ha heye
Misipa, mhinza wa heye nakoya kumbochela na
matali kuno yovina, ayo mhinza nayali mwana
wa heye wa udewele. Yefuta hawele na mwana
yunji mlume ne mdala.
35 Hala loyamuwene mhinza yula, Yefuta
nakadadula igwanda lya heye na kulonga, “Gwa,
mhinza wa heni, nakundita heni ngozole, kwa
vila nakungalila magazo makulu. Nani ndilaha
kwa Mkulu Nguluwi, hambe mbene chilaho cha
heni.”
36 Mhinza wa heye nakamlonjela, “Mhaza wa
heni, hegwe nakulaha kwa Mkulu Nguluwi, lelo
nditile kota vyoulahile, kwa vila heye Mkulu
Nguluwi nakakuhilusila chibida kwa hewo
wang'honyo wa hegwe Waamoni.”
37 Hamba, nakamlonjela mhaza wa heye,
“Lelo ndangukulanda unditile chinhu chimwe,
undeche ndiliyeka kwa mhela wa myezi mili, leka
ndute kuli vidunda na wayangu, tolila hamwe
kwa vila siweza kuholeka ne kuponda mwana.”
38 Mhaza wa heye nakamkundiza kwa kum-
lonjela, “Goya, lute.” Hamba nakamhilika ku-
tali kwa mhela wa myezi mili, naye nakaluta na
wayage, nakalombocheza kubagama kwa heye ne
kuholeka ne kuponda mwana.
39 Lelo lojimalile jila myezi mili, nakahiluka
kwa mhaza wa heye. Mhaza wa heye nakadita
kota vyoyelahile, ayo mhinza nakabagama ne

kumzela mlume. Mbuli ayo naiwa chihendo kuli isi ya Isilaeli,
40 kota wahinza wa Isilaeli walute chila mwaka kumkumbuchila mhinza wa Yefuta, Mgileadi, mazuwa gane kuli chila mwaka.

12

Kitwanza kwa Yefuta na Efulaimu

1 Hamba wanhu wa Efulaimu naweting'hana na kuloka lwanda lwa Yolodani na kufika mbaka Safoni, nawamlonjela Yefuta, “Lekachoni namloka na kuka kitowa na Waamoni na hambe utucheme hetwe kuka hamwe na Waamoni? Toilakaza ng'handa ya hegwe kwa chiluli.”
2 Yefuta nakawalonjela, “Heni na wanhu wa heni natwali na kilewa kukulu na Waamoni, londiwachemile hemwe hamndohole hebu kuli moko ga hewo.
3 Londiwene kota hambe mndohole, nangana kwajiliza ukomu wa heni kwa kuloka leka nditowe na Waamoni, Mkulu Nguluwi nakawawika mmoko mwa heni. Lelo lekachoni mwanguya kwa heni lehano na kugana kitowa na heni?”
4 Aho ndo Yefuta nakawating'haniza wakulu wa Gileadi na kitowa na wanhu wa Efulaimu, nawo wanhu wa Gileadi nawawatowa wanhu wa Efulaimu kwa vila nawalonga, “Hemwe Wagileadi mwa wanhu wabilimile hela, mwangikala hagati ha Efulaimu na Manase.”
5 Nawo Wagileadi nawahola honhu heng'ha ha kuloka ha Yolodani leka kuwalemeza Waefulaimu. Hamba nayali chila yumwe yasulupuche hali Efulaimu loyalonjile, “Ndeche ndoche,” wala

wanhu wa Gileadi nawamuuza, “Ndaze, hegwe kwa Muefulaimu?” Wone nakedichila, “Hebu,”
6 aho ndo nawamlonjela, “Goya, lelo ulonje ulonzi awu, Shiboleti,” naye nakalonga, “Siboleti.” Hawezile kudita mlomo wa heye kulonga goya ulonzi, aho ndo nawamibata na kumkopola hala hali honhu ha kuloka ha Yolodani. Lelo nawagwa wanhu wa Efulaimu elufu makumi gane na weli (42,000) mhela awo.
7 Yefuta nayali yokola mijito ja utagusa hali wanhu wa Isilaeli kwa mhela wa miyaka sita. Aho ndo Yefuta Mgileadi loyabagame na kutiligwa kuli muji wa heye ako Gileadi.

Ibusani na Eloni na Abudoni

8 Loyabagame Yefuta, Ibusani wa Betelehemu nayali yotagusa hali wanhu wa Isilaeli.
9 Heye nayali na wana walume makumi gadatu na wahinza makumi gadatu. Nakawalavya wala wahinza wa heye leka wahesigwe na wanhu wa lukolo lunji, hamba nakegala wadala makumi gadatu kulawa lukolo lunji kwa chiwalo cha wanage walume. Nayali yokola mijito ja utagusa hali Isilaeli kwa mhela wa miyaka saba.
10 Ayo Ibusani nakabagama na kutiligwa ako Betelehemu.
11 Loyabagame Ibusani, Eloni, Msebuluni nayali yotagusa hali Isilaeli. Nakakola mijito ja utagusa kwa mhela wa miyaka kumi.
12 Ayo Eloni, Msebuluni, nakabagama na kutiligwa kuli muji wa Aiyaloni kuli isi ya Sebuluni.
13 Loyabagame Eloni, Abudoni, mwana wa Hileli, Mpilatoni nayali yotagusa hali Isilaeli.

14 Naye nayali na wana walume makumi gane
na wazukulu walume makumi gadatu wawele
wokwina midogowi makumi saba, nayali yokola
mijito ja utagusa kuli isi ya Isilaeli kwa miyaka
nane.
15 Ayo Abudoni mwana wa Hileli, Mpilatoni
nakabagama na kutiligwa ako Pilatoni kuli isi ya
Efulaimu hali vidunda vya Waamaleki.

13

Kupondigwa kwa Samsoni

1 Waisilaeli nawadita wihe kahi hali Mkulu Ngu-
luwi, Mkulu Nguluwi nakawawika kuli moko ga
Wafilisti kwa mhela wa miyaka makumi gane.
2 Nakwali na munhu yumwe wa ako Sola, wa
nhanzi ya Dani, nayali yochemigwa itagwa lyake
Manoa, mchewake nayali mhende nahawele na
wana.
3 Mhilisi wa Mkulu Nguluwi nakamlawila yula
mdala, nakamlonjela, “Lole, hegwe sambi kwa
mhende, hambe uponde, ila kowa na himila na
koponda mwana mlume.
4 Lelo ulolele, uleche kunwa divai ne chinhu
choneche cha kukwambuza hegwe kugala na
uleche kulya chinhu choneche chikokomoche,
5 kwa vila kowa na himila nagwe kuponda
mwana mlume ne nzembe kukola kuli mutwi
wa heye, kwa vila mwana ayo kowa Mnazili
kwa Mkulu Nguluwi naye kokwaluka kuwalohola
Waisilaeli kuli moko ga Wafilisti.”
6 Yula mdala nakaluta kumlonjela mlume wa
heye, yolonga, “Munhu wa Nguluwi nakambuy-
ila, kumeho kwa heye nakwali kota kumeho kwa

mhilisi wa Nguluwi, wa kudumbiza ng'hatu. Nani simuuzile, 'Nakulawa kohi?' Naye handonjele itagwa lya heye,
7 ila nakandonjela, 'Lole, kowa na himila na koponda mwana mlume, ila uleche kunwa divai ne chinhu cha kukwambuza kugala na uleche kulya chinhu chikokomoche. Mina ayo mwana wa hegwe kowa Mnazili kwa Nguluwi kulawa mmunda mwa hegwe mbaka zuwa lya kubagama kwa heye.' "

8 Manoa loyaluche kumlanda Mkulu Nguluwi, nakalonga, "Gwa Mkulu Nguluwi ndangukulanda, yula munhu yomlajize, yoye kwa hetwe lwa keli leka yatulanguse gala gotulapigwe kumditila ayo mwana yotumponda hamba."
9 Nguluwi nakahulika lizi lya Manoa, mhilisi wa Nguluwi nakamlutila yula mdala kahi loyawele yochikalisa kumgunda, ila mlume wa heye nahawele hamwe na heye.
10 Lelo ayo mdala nakaluta himahima kwa kubilima na kumlonjela mlume wa heye yolonga, "Lole, ayo munhu nakandawila, ayo yambuyile zuwa lila."
11 Lelo Manoa nakenuka na kumuwinza mchewake, nakamfika munhu ayo na kumuuza, "Ndaze, hegwe kwa yula munhu youmlonjele ayu mdala?" Yula munhu nakedichila, "Ena, ndo heni."
12 Manoa nakalonga, "Lelo ulonzi wa hegwe houkwenela, ndaze mwana ayo koganigwa kuwinza malajizo gachi na kowa na mijito jachi?"
13 Mhilisi wa Mkulu Nguluwi nakamlonjela

Manoa, “Lelo ayo mdala yelolele na vinhu vyeng'ha vyondimlonjele.

14 Yaleche kulya chinhu choneche chilingulawa kuli zabibu ne kunwa divai ne kulya chinhu chikokomoche. Aga geng'ha gondimlonjele yebatilile goya.”

15 Hamba Manoa nakamlonjela ayo mhilisi wa Mkulu Nguluwi, “Ndangukulanda uleche kuka leka tuwiche goya chinyehe kwa chiwalo cha hegwe.”

16 Ila mhilisi wa Mkulu Nguluwi nakamlonjela Manoa, “Hanga mondemeza kuka, hambe ndiye chilyo cha hegwe, ila wone kwangugana kuwika goya nhambiko ya kulakazwa, mlavile Mkulu Nguluwi.” Manoa nahavizelele kota ayo nayali mhilisi wa Mkulu Nguluwi.

17 Manoa nakamuuza ayo mhilisi wa Mkulu Nguluwi, “Itagwa lyako lyachi, leka aho ulonzi wa hegwe houkwenela tukutogole?”

18 Ayo mhilisi wa Mkulu Nguluwi nakamwidichila Manoa, “Lekachoni kwangumbuza itagwa lya heni, itagwa lya heni lya kububuwaza ng'hatu?”

19 Lelo Manoa nakachihola chila chinyehe hamwe na nhambiko ya utimbo, nakamlavila Mkulu Nguluwi hala mchanya mwa italawe. Mhilisi nakadita vinduzanduza, Manoa na mchewake nawalola.

20 Lelo ajo milapi ja chiluli lojimemile kuchanya kilanga kulawa hala honhu ha kulavila nhambiko, ayo mhilisi wa Mkulu Nguluwi nakaguluka kuli milapi ajo ja chiluli cha honhu ha kulavila nhambiko, nawo Manoa na mchewake nawagwa

chifunama.
21 Manoa nakavizela kota ayo nayali mhilisi wa
Mkulu Nguluwi. Mhilisi hawalawile kahi Manoa
na mchewake.
22 Manoa nakamlonjela mchewake, “Ndikomya
hetwe tobagama, kwa vila natumona Nguluwi.”
23 Ila mchewake Manoa nakamlonjela mlume
wa heye, “Wone Mkulu Nguluwi nayaganile
kutukopola, hanayalikunda nhambiko ya
kulakazwa ne nhambiko ya utimbo kulawa
mmoko mwa hetwe ne kutulajila mbuli zeng'ha
azi ne kutulonjela mbuli kota azi mhela awu.”
24 Lelo yula mdala nakamponda mwana
mlume, nakamchema Samsoni. Mwana ayu
nakakula na Mkulu Nguluwi nakamtambichiza.
25 Muhe wa Mkulu Nguluwi nawaluka kukola
mijito mgati mwa heye ako Mahane-dani, hagati
ha Sola na Eshitaoli.

14

Samsoni kanguhesa

1 Samsoni nakaluta mbaka Timuna, nakamona
mdala ako Timuna yawele ndo yumwe wa
wahinza wa Wafilisti.
2 Hamba, nakahiluka na kuwalonjela mhaza
na mayake, yolonga, “Ndimona mdala ako
Timuna, yumwe wa wahinza wa Wafilisti, lelo
mng'hundize ndimhole.”
3 Mayake na mhaza wa heye nawamlonjela
Samsoni, “Ndaze, haduhu mdala ne yumwe hali
wang'holozo ama kuli nhanzi ya heni yeng'ha,
mbaka kwamula kuluta kuhola kwa Wafilisti
wano wohambe wenjile ikumbi?” Samsoni

nakamlonjela mhaza wa heye, “Mng'hundize
heni ndimhese ayo kwa vila nojezwa na heye.”
4 Ila mhaza wa heye na mayake hawavizelele
kota mbuli ayi nayali ya Mkulu Nguluwi, kwa
vila nayali yogana chiwalo kulawa kwa Wafilisti.
Lelo mhela wula Wafilisti nawali wowalongoza
Waisilaeli.
5 Samsoni na mhaza wa heye na mayake
nawadulika mbaka Timuna. Nalowafichile kuli
migunda ja zabibu ako Timuna, baho du isimba
nalimuwinza kuno limng'hanuchila.
6 Muhe wa Mkulu Nguluwi naumuyila kwa
mong'ho ng'hatu, naye Samsoni nakalidadula
alyo isimba kota kanguchidadula chinyehe.
Hawele na chinhu choneche mmoko mwa heye.
Hawalonjele mhaza na mayake choyaditile.
7 Hamba Samsoni nakadulika na kulonga na
ayo mdala na nakanojezwa na heye.
8 Hamba, nakahiluka leka yamhole ayo mhinza.
Lole, nzuchi nyinji nazali mgati mwa itufi lya alyo
isimba na hanombwa.
9 Nakahola yila hanombwa kwa moko ga
heye na kulutilila na majendo kuno yolya ayo
hanombwa mnzila, nakawafika mhaza na
mayake na nakawapa yila hanombwa nawo
nawalya, ila hambe yawalonjele kota hanombwa
ayo nakailavya kulawa kuli itufi lya isimba.
10 Lelo mhaza wa heye nakaluta kwa ayo mdala,
naye Samsoni nakadita mnvina ako kwa vila ndo
chihendo kwa wasongolo kudita ahyo.
11 Lelo Wafilisti vyowamuwene Samsoni,
nawawegala wasongolo makumi gadatu wawe
hamwe na heye kuli mnvina.

12 Samsoni nakawalonjela, “Heni ndowag-
williza hemwe kwa chitendawili, wone moweza
kutang'hula chitendawili acho kuli mazuwa aga
saba ga mnvina na kuvizela, aho ndo ndowapa
mivalo makumi gadatu ga kitani na mivalo jinji
makumi gadatu.
13 Ila wone molemwela kutang'hula, aho ndo
hemwe momha heni mivalo ajo makumi gadatu
ga kitani na mivalo jinji makumi gadatu.” Lelo
hewo nawamlonjela, “Goya, longa leka hetwe
tukuhulichize.”
14 Heye nakawalonjela,

“Kulawa kwa yalingulya,

nachilawa chilyo,

kulawa kwa ayo yawele na mong'ho

nachilawa chinonile.”

Nawo nahawawezile kutang'hula chitendawili acho kwa mazuwa gadatu.

15 Kuli zuwa lya kane, nawamlonjela mchewake
Samsoni, “Mhembulize mlume wa hegwe leka
yatutang'hulile acho chitendawili, leka tuleche
kukulakaza kwa chiluli hegwe na ivyazi lya
mhaza wa hegwe. Ndaze, namtuchema leka
mhole lufufu lwa hetwe ama hebu?”
16 Lelo mchewake Samsoni nakalila hali heye,
nakalonga, “Hegwe kwangunzudila hambe un-
gane. Hegwe nakuwawichila chitendawili wano
wanhu wa heni na hundonjele.” Samsoni nakam-
lonjela ayo mdala, “Lole, siwalonjele mhaza na
mayangu, lekachoni ndikulonjele hegwe?”
17 Naye nakamlilila mbaka mnvina hoiwele
habehi kumala. Lelo kuli zuwa lya saba, Samsoni

nakamlonjela ayo mdala kwa vila nayali yomhimiliza ng'hatu yamlonjele. Mdala ayo nakawalonjela wala wanhu wa heye kutang'hula kwa chitendawili acho.

18 Nawo wanhu wa muji awo nawamlonjela
Samsoni zuwa lya saba kung'hali kufika kuzinga kwa isanya,

"Ndo chinhu chachi chinonile kusinda hanombwa?
Ndo chinhu chachi chiwele na mong'ho kusinda isimba?"

Naye nakawalonjela,

"Wone mwahalimile na isenga lya heni,
mwahatang'hule chitendawili cha heni."

19 Muhe wa Mkulu Nguluwi naumuyila
Samsoni kwa mong'ho, naye nakadulika mbaka Ashikeloni, nakawakopola walume makumi gadatu na kuhola mivalo ja hewo na kuwapa wala watang'hule chitendawili cha heye. Kuno yawele na ng'halazi nakakwina kuhiluka haluga ha mhaza wa heye.

20 Ila ayo mchewake Samsoni nakahesigwa na
mlume yunji yawele mtanzi wa Samsoni zuwa lya kuhesa.

15

Samsoni kanguwasumya Wafilisti

1 Hamba mhela wa mbena ya ngano, Sam-
soni nakaluta kumlola mchewake, nakamholela chinyehe, nakamlonjela mhaza wa heye, "Ndokwinjila mchihengo cha mchewangu." Ila mhaza wa mdala ayo nahamlechile Samsoni yenjile mgati.

2 Mhaza wa ayo mdala nakamlonjela Sam-
soni, “Ndikomya, heni ndivizela kota hegwe
nakumzudila ng'hatu, lelo ndimha mtanzi wa
hegwe wa kuli zuwa lya kuhesa. Ndaze, hambe
wijese kota mdodowe ndo yanojile kusinda yula
mkulugwe? Dedede, mhole ayu honhu ha heye.”
3 Samsoni nakalonga, “Sambi ndowa ndilihela
nongwa kwa Wafilisti wano hala hondiwaditila
vibi.”
4 Samsoni nakaluta kibata mikanhu miya jidatu
na kuhola vyenje. Nakawopa michila ja chila
mikanhu mili na chenje.
5 Loyavibwinile vila vyenje, nakajilechela jila
mikanhu mgati mwa migunda ja nyhule ja Wafil-
isti. Nakajilakaza kwa chiluli nganda za nyhule na
nyhule hazibetigwe na migunda ja mizabibu na
migunda ja mizeituni.
6 Aho ndo Wafilisti nawaluka kulonga, “Munhu
wachi yaditile hino?” Nawalonjelwa, “Ndo
ayu Samsoni mgosi wa ayu Mtimuna, kwa vila
nakamhola mche wa Samsoni na kumha myage.”
Lelo Wafilisti nawaluta kuwalakaza kwa chiluli
yula mdala na mhaza wa heye.
7 Samsoni nakawalonjela, “Wone hemwe
mwangudita mbuli kota azo, ndikomya sileka
kuwaditila vibi mbaka hala hondihilusa chibida
kwa hemwe.”
8 Aho ndo Samsoni nakawatowa ng'hatu na
kuwakopola wenji wa hewo. Hamba nakadulika
na kikala kuli mhalika ya italawe lya Etamu.

9 Lelo Wafilisti nawakwina na kuwika kambi
ya hewo ako Yuda na kiwika goya kwa ngondo
habehi na muji wa Lehi.

10 Wanhu wa muji wa Yuda nawalonga,
“Lekachoni muya kitowa na hetwe?” Nawo
nawedichila, “Natukwina leka kumibata na
kumhola Samsoni na kumdita heye kota
vyoyatuditile hetwe.”
11 Aho ndo wanhu wa Yuda elufu zidatu
nandowaduliche kuka mbaka kula kuli
mhalika ya italawe lya Etamu na kumlonjela
Samsoni, “Ndaze, huvizelele kota Wafilisti
wangutulongoza? Ndo choni achi lelo
choutuditile hetwe?” Heye nakawedichila,
“Nandiwaditila kota hewo vyowanditile heni.”
12 Nawo nawamlonjela, “Natudulika leka tuku-
wope na kukuwika kuli moko ga Wafilisti.” Sam-
soni nakawalonjela, “Milahe kwa heni hano kota
hemwe hamng'hopola.”
13 Nawamlonjela wolonga, “Goya, tokuwopa
hela na kukuwika kuli moko ga hewo. Tukomya
hatukukopola hebu.” Lelo nawamuwopa kwa
ng'weso mbili zinyale nawamhola kulawa ako
kuli italawe na kumhilika kwa Wafilisti.
14 Loyafichile Lehi, Wafilisti nawamlutila kuno
wotowa iyowe. Muhe wa Mkulu Nguluwi nau-
muyila kwa mong'ho, na zila ng'weso ziwele kuli
moko ga heye naziwa kota kitani ilakazigwe kwa
chiluli na kudumuka ziliyeka.
15 Naye nakalyona izeje idodi lya mlomo wa
idogowi, nakahola na kuwatowela wala walume
elufu imwe na kuwakopola kwa izeje alyo.
16 Ahyo, Samsoni nakalonga,

“Kwa izeje lya mlomo wa idogowi,

ndizilunda ng'huli za hewo.

Kwa izeje lya mlomo wa idogowi,

ndiwakopola walume elufu imwe.”
17 Hala du loyalonjile, nakatoza lila izeje lya
mlomo wa idogowi kulawa mmoko mwa heye.
Honhu hala nahachemigwa Lamati-lehi*.
18 Hamba Samsoni nakawa na ng'halu
ng'hatu, nakamchema Mkulu Nguluwi na
kulonga, “Nakumha ulohozi awu kwa moko wa
chitumagwa wa hegwe. Sambi ndobagama kwa
ng'halu na kugwa kuli moko ga wanhu wohambe
wenjile ikumbi.”
19 Ila Nguluwi nakagubula honhu hawele na
isimo hawele ako Lehi, honhu aho nahalawa mazi
naye nakanwa na muhe wa heye naumuyila kahi.
Lelo itagwa lya honhu hala nalyali Eni-hakole†,
hawele ako mbaka lehano.
20 Naye Samsoni nayali yokola mijito ja utagusa
ako Isilaeli kuli mazuwa ga Wafilisti kwa mhela
wa miyaka makumi meli.

16

Samsoni ako Gasa

1 Samsoni nakaluta Gasa, ako nakamona mdala
mng'hondwa, Samsoni nakawasa naye.
2 Wanhu wa Gasa nalowavizelele kota Sam-
soni ka kula, nawazunguluta honhu heng'ha kuno
wombeteza heye nechilo yeng'ha kuli lwizi lwa
muji. Nawanyamalila tulu nechilo yeng'ha kuno
wochijesa na kilonjela hewo kwa hewo, “Tubeteze
mbaka kubwemwenzuche, ndo tomkopola.”

* **15:17 15:17** *Lamati-lehi* Kwa Chiebulaniya yanguzeleka ndo chidunda cha izeje lya mlomo. † **15:19 15:19** *Eni-hakole* Kwa Chiebulaniya ulonzi awu una mana ya nzasa ya yula yalingulila.

3 Lelo Samsoni nakawasa mbaka hagati ha
nechilo, hamba nakalilimka, nakebata lwizi lwa
muji na mizengo mili ja lwizi, nakang'humbula
lwizi hamwe na mhajilo zake na kuvipika. Nakav-
ihilika mbaka kuli chinhembenhembe cha chila
chidunda chilingilola na Hebuloni.

Samsoni na Delila

4 Hamba, logakwete ago, Samsoni nakamgana
mdala yumwe kuli ibindi lya Soleki, itagwa lyake
lyali Delila.
5 Nawo wakulu wa Wafilisti nawamlutila na
kumlonjela, “Mhembulize leka uvizele mwaluko
wa mong'ho wa heye na ndaze vyotuweza kum-
sumya, leka tumuwope na kumgaza. Natwe
tokupa chila munhu sendi elufu imwe na miya
imwe.”
6 Delila nakamlonjela Samsoni, “Dedede, ndon-
jele mwaluko wa mong'ho wa hegwe na ndaze
wanhu vyowoweza kukuwopa na kukugaza.”
7 Samsoni nakamlonjela, “Wone wanhu wondi-
wopa kwa ng'weso saba ndodi za upinde, aho
ndo hondiwa ng'hochele na ndowa kota wanhu
wayangu wanji.”
8 Aho ndo wakulu wa Wafilisti nawamigalila
Delila ng'weso saba ndodi. Delila nakamuwopa
Samsoni.
9 Ayo mdala nayali na walume kuli chihengo
cha heye cha mgati, wombeteza Samsoni. Lelo
yula mdala nakamlonjela Samsoni, “Wafilisti
wanguya.” Samsoni nakazidumula zila ng'weso
kota vyoulingudumuligwa uzi wa mhamba hala
houdoliza chiluli. Lelo mwaluko wa mong'ho wa
heye hauzeleche hebu kwa mhela wula.

10 Delila nakamlonjela Samsoni, “Nakumbeza
na kulonga udesi kwa heni. Lelo ndonjele,
koweza kuwopigwa kwa chinhu chachi?”
11 Samsoni nakamlonjela, “Wone wondiwopa
kwa ng'weso zinyale na hambe zikole mijito ne
zuwa limwe, aho ndo hondiwa ng'hochele na
ndowa kota wanhu wayangu wanji.”
12 Lelo Delila nakegala ng'weso zinyale na ku-
muwopa nazo, nakamlonjela, “Wafilisti wanguya,
Samsoni.” Na wala wawele wombeteza Samsoni
nawali kuli chihengo cha mgati. Naye Samsoni
nakazidumula zila ng'weso, nakazitoza kulawa
kuli moko ga heye kota uzi.
13 Delila nakamlonjela Samsoni, “Sambi kahi
nakumbeza, nakulonga udesi kwa heni. Ndon-
jele, kowopigwa kwa chinhu chachi kahi lelo?”
Samsoni nakamlonjela, “Wone wotawa vifundo
saba vya mnvili za mutwi wa heni na kuziwopa
ng'hatu kuli mtande wa kutawila nguwo, nani
ndowa kota wanhu wayangu wanji.”
14 Lelo Delila nakaziwopa azo mnvili kuli
mtande wa kutawila nguwo, nakamlonjela
Samsoni, “Wafilisti wanguya.” Naye
Samsoni nakalilimka kulawa kuli usinjizi,
nakang'humbula wula mtande.
15 Delila nakamlonjela Samsoni, “Koweza ndaze
kulonga ‘Ndangukugana’ kuno nhumbula ya
hegwe hambe ingane? Nakumbeza lwa kadatu,
hambe hundonjele mwaluko wa mong'ho ukulu
wa hegwe.”
16 Delila nayali yomtunya Samsoni chila zuwa
kwa kumuuza kuwala mbuli yila, muhe wa heye
naugazika habehi kubagama.

17 Aho ndo Samsoni nakamlonjela geng'ha
gawele mnhumbula ya heye, nakamlonjela,
“Nzembe haikolile hebu kumutwi kwa heni kwa
vila heni nda Mnazili wa Mkulu Nguluwi kulawa
mmunda mwa mayangu. Wone mbeye mnvili
za heni, aho ndo mong'ho wa heni wokuka,
nani ndowa ng'hochele na kuwa kota wanhu
wayangu.”
18 Lelo Delila loyawene kota Samsoni
nakamlonjela geng'ha gawele mnhumbula ya
heye, nakamlajiza munhu kuwachema wakulu
wa Wafilisti, yolonga, “Muye kuno sambi baha,
mina nakandonjela uviso wa heye weng'ha.” Aho
ndo wakulu wa Wafilisti nawaluta kuno waholile
sendi mmoko mwa hewo.
19 Naye Delila nakamdita Samsoni yawe na us-
injizi na yawase kuli mafugamilo ga heye. Hamba
Delila nakamchema munhu na kubeya vila vi-
fundo saba vya mnvili za kumutwi mwa heye,
nakaluka kumgaza na mong'ho wa heye naum-
lawa.
20 Hamba Delila nakalonga, “Wafilisti wan-
guya.” Samsoni nakalilimka kulawa kuli usin-
jizi, nakalonga, “Ndoluta kunze kota zuwa linji
na kilohola.” Ila havizelele kota Mkulu Nguluwi
nakamleka.
21 Wafilisti nawamibata na kumlavya meho ga
heye, nawadulika na heye mbaka Gasa. Nawamu-
wopa kwa ng'weso za shaba na kumha mijito ja
kubalasa nyhule mchinweng'ho.
22 Ila zila mnvili za mutwi wa heye nazaluka
kukula hala du lozibeyigwe.

Kubagama kwa Samsoni

23 Hamba wakulu wa Wafilisti naweting'hana
hamwe leka kumlavila nhambiko mlungu wa
hewo Dagoni kuno wosangalala, mina nawa-
longa, “Mlungu wa hetwe nakamuwika Samsoni,
mng'honyo wa hetwe kuli moko ga hetwe.”
24 Wala wanhu lowamuwene, nawamfugamila
mlungu wa hewo, mina nawalonga, “Mlungu
wa hetwe nakamuwika mmoko mwa hetwe ayu
mng'honyo wa hetwe. Nakaiwifya isi ya hetwe na
kuwakopola wanhu wenji hali hetwe.”
25 Nhumbula za hewo nazisangalala, nawa-
longa, “Mumigale Samsoni leka yatuditile chinhu
cha kutudita hetwe tuseche.” Lelo nawamigala
Samsoni kulawa mchinweng'ho leka yawadite
waseche, nawamuwika hagati ha mizengo mili.
26 Samsoni nakamlonjela yula msongolo yem-
batile moko, “Ndeche ndikwabase mizengo jiwele
jimize ng'handa ino, leka nyhegamile.”
27 Lelo ng'handa yila nayali imemile walume na
wadala na wakulu weng'ha wa Wafilisti nawali
mumo. Kuchinduwiko nakwali na wanhu elufu
zidatu walume na wadala, wawele womlola Sam-
soni vyoyawele yowasecheza.
28 Samsoni nakamchema Mkulu Nguluwi, yo-
longa, “Gwa Mkulu Nguluwi, ndangukulanda
ung'humbuche, ndangukulanda umhe mong'ho
sambi hela, gwa Mkulu Nguluwi, leka ndihiluse
chibida kwa Wafilisti kwa chiwalo cha meho ga
heni meli.”
29 Hamba Samsoni nakajibata jila mizengo mili
jiwele yila ng'handa naijikalisila mchanya mwake
na nakajegamila, imwe kwa moko wa heye wa
kudilo na iyage kwa moko wa heye wa kumoso.

30 Samsoni nakalonga, "Leka heni mbagame na Wafilisti wano." Nakajikundujiza mizengo kwa mong'ho wa heye weng'ha, yila ng'handa naiwagwila wala wakulu na wanhu weng'ha wawele mgati mwake. Wanhu wabagame mhela wa kubagama kwa Samsoni, nawali wenji kusinda wala yawakopole mhela Samsoni woyawele mkomu.
31 Aho ndo wang'holoze Samsoni na wanhu weng'ha wa ivyazi lya mhaza wa heye nawadulika, nawamhola na kuza kumtila hagati ha Sola na Eshitaoli, mchilaga cha kutilila cha Manoa, mhaza wa heye. Samsoni nayali yokola mijito ja utagusa kuli isi ya Isilaeli kwa mhela wa miyaka makumi meli.

17

Mika na Mlawi

1 Mhela awo nakwali na munhu yumwe wa isi ya vidunda vya Efulaimu, nayali yochemigwa Mika.
2 Zuwa limwe nakamlonjela mayake, "Vila vihande elufu imwe na miya imwe vya sendi vyouhizilwe, nanyhulika kota nakumpanjila yakuhizile, heni ndanavyo. Heni ndo ndiviholile." Mayake nakalonga, "Mwana wa heni utambichizwe na Mkulu Nguluwi."
3 Lelo nakamhilusila sendi azo migwala elufu imwe na miya imwe. Mayake nakalonga, "Heni ndanguwika sendi azi ziwe kwa mijito jelile kwa Mkulu Nguluwi, zilawe mmoko mwa heni kwa

chiwalo cha mwana wa heni, leka kugongo-
manya limalukolo lya kuhongola na limalukolo
lya kuponda. Lelo ndangukuhilusila hegwe."
4 Lelo loyamhilusile mayake sendi azo, mayake
nakahola sendi migwala miya mbili, nakamha
munhu yalinguponda sendi, naye nakadita
limalukolo lya kuhongola na limalukolo lya
kuponda. Jimalukolo ajo najiwichigwa mgati
mwa ng'handa ya Mika.

5 Lelo Mika nayali na ng'handa ya milungu,
naye nakagongomanya chizibao na jimalukolo
jinji na kumhagula yumwe wa wanage yawe
mtambika wa heye.
6 Mazuwa ago nakwali haduhu mndewa ako Isi-
laeli, chila munhu nayali yodita chinhu choneche
choyalinguchona kota ndo chinoga kwa heye
yuye.

7 Nakwali na msongolo yumwe Mlawi yalawile
Betelehemu kuli isi ya Yuda, naye nakekala ako
kuli nhanzi ya Yuda kota mjenzi.
8 Munhu ayo nakalawa Betelehemu kuli isi ya
Yuda leka yalute kupala honhu ha kikala. Kuli
majendo ga heye nakafichila kuli isi ya vidunda
vya Efulaimu, mbaka kuli ng'handa ya ayo Mika.
9 Mika nakamuuza, "Nakulawa kohi?" Yula
munhu nakamwidichila, "Heni nda Mlawi wa
Betelehemu kuli isi ya Yuda, nani ndoluta kikala
honhu honeche hala hondikona hanojile."

10 Mika nakamlonjela, "Wikale hamwe na heni,
uwe undonjela choni Nguluwi choyogana ndite
na kahi uwe mtambika wa heni, nani ndokupa
sendi migwala kumi chila mwaka na nguwo za

kuvala na chilyo." Yula munhu Mlawi nakenjila
mgati.
11 Mlawi ayo nakakunda kikala na munhu ayo,
nayali kota yumwe wa wana wa Mika.
12 Lelo Mika nakamhagula ayo Mlawi yawe
yokola mijito jelile leka yawe mtambika wa heye.
Nakekala haluga ha Mika.
13 Aho ndo Mika nakalonga, "Sambi ndivizela
kota Mkulu Nguluwi konditila ganojile kwa vila
ndina Mlawi kota mtambika wa heni."

18

Mika na nhanzi ya Dani

1 Mazuwa ago nakwali haduhu mndewa kuli isi
ya Isilaeli na kahi nhanzi ya Dani nawepalila uhal-
izi leka wawe na honhu ha kikala, mina nawali
wang'hali kubochela uhalizi wa hewo hali nhanzi
ya Waisilaeli.
2 Lelo wanhu wa Dani nawalajiza wanhu wa-
hano kulawa wanhu weng'ha wa nhanzi ya hewo,
wanhu wezidahe kulawa Sola na Eshitaoli, leka
kuipugajiza isi ayo na kuikagula. Nawawalonjela,
"Lelo muche mkaikagule isi ayo." Lelo nawafika
isi ya vidunda vya Efulaimu mbaka ng'handa ya
ayo Mika, nawawasa ako.
3 Lowawele habehi na ng'handa ya Mika,
nawatang'hula kulonga kwa ayo msongolo Mlawi
kota ka mjenzi, aho ndo nawagaluka na kumuuza,
"Ndaze, munhu whaani yakugale hegwe kuno?
Kwangudita choni hano?"
4 Naye nakawalonjela, "Hino ndo vyoyalingun-
ditila Mika, ndangumkolela mijito, nani ndiwa
mtambika wa heye."

5 Nawo nawamlonjela, “Dedede, umlande Nguluwi wone kotutambichiza tovizela kota nzila yotulinguluta yowa goya.”

6 Mtambika nakawalonjela, “Goya, muche kwa kikala goya, mina nzila yomlinguluta nayo ya hali Mkulu Nguluwi.”

7 Aho ndo wala wanhu wahano nawoka, nawafika Laisha, nawawona wala wanhu wowawele mgati mwake, ndaze vyowali wekale kwa kikala goya kota vyochiwele chihendo cha Wasidoni. Nawali wesindamale na walihela lunhwinhwi na hambe wapunguchilwe na choneche hali isi. Nawo nawali kutali na Wasidoni, nawali hela ilagano lyoneche na wanhu wanji.

8 Hamba nawawawinza wang'holozawo ako Sola na Eshitaoli. Wang'holozawo nawawauza, “Lelo mna mbuli yachi?”

9 Hewo nawalonga, “Mwinuche lelo, tuche kitowa na hewo mina tuyona ayo isi inoga ng'hatu. Ndaze, hemwe hambe mdite chinhu choneche? Mleche kuwa wagata kuluta na kwinjila leka muihole ayo isi.

10 Homluta ako mowafika wanhu walingikala kwa kikala goya. Isi ndo ng'hulu na Nguluwi nakaiwika kuli moko ga hemwe, ndo honhu hawele hambe hesilwe chinhu choneche.”

11 Lelo nawalawa wanhu wa nhanzi ya Dani miya sita wawichigwe goya kitowa ngondo, kulawa Sola na Eshitaoli.

12 Nawaluta kuwika kambi ya hewo ako kolizinjilaga isanya mwa Kiliati-yealimu kuli Yuda. Kwa chiwalo acho nawahachema honhu aho Mahane-

dani* mbaka lehano.
13 Nawo nawakola ako mbaka kuli isi ya
vidunda vya Efulaimu, nawafichila kuli ng'handa
ya ayo Mika.
14 Aho ndo wala wanhu wahano walutile
kuipugajiza isi ya Laisha nawawalonjela
wang'holozawo, "Ndaze, hemwe mvizela kota
mgati mwa ng'handa ayi mna chizibao na
limalukolo lya kuhongola na limalukolo lya
kuponda na jimalukolo jinji? Lelo mijese choni
chomlinguganigwa kudita."
15 Lelo nawagaluka na kuluta ako, nawafika hali
ng'handa ya ayo msongolo Mlawi, haluga ha Mika
na kumlamsa.
16 Wala walume miya sita wawichigwe goya
kitowa ngondo, wawele ndo wanhu wa nhanzi ya
Dani, nawema kuli honhu ha kwinjilila, hali lwizi
lwa lugagala.
17 Wala wanhu wahano walutile kuipugajiza
yila isi, nawakwina kuchanya, nawenjila mgati
na kulihola lila limalukolo lya kuhongola na chila
chizibao na lila limalukolo lya kuponda na ji-
malukolo jinji. Ayo mtambika nakema hali honhu
ha kwinjilila, hali lwizi lwa lugagala hamwe na
wala wamizi miya sita.
18 Hala lowenjile mgati mwa ng'handa ya Mika
na kulihola lila limalukolo lya kuhongola na chila
chizibao na limalukolo lya kuponda na jimalukolo
jinji, ayo mtambika nakawauza, "Mwangudita
choni hemwe?"
19 Nawo nawamlonjela, "Winyamalile hegwe.

* **18:12 18:12** *Mahane-dani* Kwa Chiebulaniya ulonzi awu una mana ya kambi ya Dani.

Wiche moko ga hegwe kumlomo kwa hegwe
na uche hamwe na hetwe leka uwe kwa hetwe
mhaza na mtambika kahi. Ndaze, iwa goya kwa
hegwe kuwa mtambika kwa munhu yumwe ama
kuwa mtambika kwa chiwalo cha wanhu wa
nhanzi imwe ya Isilaeli?”
20 Nhumbula ya mtambika ayu naisangalala,
naye nakachihola acho chizibao na jila jimalukolo
na lila limalukolo lya kuhongola, nakaluta hagati
ha wala wanhu.
21 Lelo nawagaluka na kuluta. Ila wana wa
hewo wadodo na migongolo ja hewo ja kufujigwa
na vinhu vya hewo nawavilongola kumwando
kwa hewo.
22 Nalowalutile kutali na ng'handa ya Mika,
wala wanhu wawele kuli ng'handa ziwele
habehi na yila ng'handa ya Mika, naweting'hana
na kuwawinza wanhu wa nhanzi ya Dani,
nawawafika.
23 Nawawatowela iyowe wanhu wa Dani.
Wanhu wa Dani nawagalusa kumeho kwa hewo
na kumlonjela Mika, “Kuna choni hegwe mbaka
nakuya na nhing'hano kota ayi?”
24 Mika nakawalonjela, “Hemwe namjihola
milungu ndijigongomanye na mumhola kahi ayo
mtambika na kuluta, nani ndina choni kahi? Lelo
iwa ndaze hemwe kumbuza heni, ‘Kuna choni
hegwe?’ ”
25 Wala wanhu wa nhanzi ya Dani nawamlon-
jela, “Hatulingugana kahi kuhulika lizi lya hegwe,
leka wanhu wawele wazudile ng'hatu waleche
kukutowa na hegwe kubagama hamwe na wanhu
wa haluga hako.”
26 Lelo wanhu wa nhanzi ya Dani nawaluta.

Mika navyoyawene kota wala wana mong'ho
lukami, nakagaluka na kuhiluka haluga ha heye.
27 Wala wanhu wa nhanzi ya Dani nawahola
chila chinhu choyagongomanye Mika na kumhola
mtambika wa heye kahi. Nawafika Laisha kwa
wanhu wowawele wochikala kwa kikala goya na
walihela lunhwinhwi, nawawatowa wala wanhu
kwa ipanga na kuulakaza kwa chiluli muji awo.
28 Nakwali haduhu munhu wa kuwalohola kwa
vila muji awo nawali kutali ng'hatu na Sidoni,
nawo nawali hela ilagano lyoneche na wanhu
wanji. Muji awo nawali kuli ibindi alyo liwele
habehi na Beti-lehobu. Nawo nawauzenga muji
awo na kikala amo.
29 Nawauchema muji awo Dani, kwa kuli-
winza itagwa lya mhaza wa hewo Dani, yawele
mwana wa Isilaeli. Ila itagwa lya muji awo aho
hamwande, nalyali Laisha.
30 Hamba, wanhu wa nhanzi ya Dani
nawemizila alyo limalukolo lya kuhongola, naye
Yonatani, mwana wa Gelishomu, mwana wa
Musa, heye na wanage nawali watambika kwa
nhanzi ya Dani mbaka kuli zuwa alyo nhanzi ayo
vyoiholigwe kuli upogozi wa ngondo.
31 Lelo nawalimiza alyo limalukolo lya kuhon-
gola ligongomanyigwe na Mika na kulifugamila,
mhela weng'ha yila ng'handa ya Nguluwi loiwele
ako Shilo.

19

Mlawi na mhawake

1 Mhela awo lokuwele haduhu mndewa hali
isi ya Isilaeli, nakwali na Mlawi yumwe yawele

yochikala kota mjenzi kumwando mwa isi ya
vidunda vya Efulaimu, yaholile mhawake ako
Betelehemu kuli Yuda.
2 Hamba, ayo mhawake nakamzudila ayo
Mlawi, nakamleka na kuhiluka kwa mhaza wa
heye ako Betelehemu kuli Yuda, nakekala ako
kwa mhela wa myezi jine.
3 Hamba, mlume wa heye nakamuwinza leka
yadawale na heye kwa igano na kumhilula
kahi. Ayo Mlawi nayali na chitumagwa na
midogowi mili. Lelo ayo mdala nakambochela
ayo Mlawi na kumhilika kuli ng'handa ya mhaza
wa heye. Mhaza wa ayo mdala loyamuwene
Mlawi, nakasangalala kumona.
4 Hamba mkweye, mhaza wa ayo mdala,
nakambochela goya. Nawo nawalya na kunwa
ako kwa mhela wa mazuwa gadatu.
5 Hamba kuli zuwa lya kane, nawalilimka lu-
fuku, nawewika goya leka woche, ila mhaza
wa ayo mdala nakamlonjela yula Mlawi, "Ulye
chinhu hado, hamba mokuka."
6 Lelo nawakalisa, nawalya na kunwa hamwe
weng'ha weli. Hamba, mhaza wa yula mdala
nakamlonjela yula Mlawi, "Dedede, uwase hano
nechilo ayi na kusangalala."
7 Yula munhu nakaluka kuka, mkweye nakamd-
edeza ng'hatu, naye nakawasa kahi bahala.
8 Lelo kuli zuwa lya kahano, nakenuka kahi
lufuku leka yoche, yula mhaza wa mdala nakam-
lonjela. "Dedede, mulye nakikala hano mbaka
nemisi." Nawo nawalya hamwe weng'ha weli.
9 Hamba, yula munhu nakenuka leka yoche
heye na ayo mhawake na chitumagwa wa heye,

yula mkweye, mhaza wa yula mdala, nakamlonjela, "Lole, matinazo ya habehi, uwase hano na kusangalala, mitondo kolilimka lufuku na kwaluka majendo kuhiluka haluga."

10 Ila yula munhu nahakundile kuwasa hala
kahi, nakenuka na kuka. Nakafika mbaka behi na
muji wa Yebusi, uwele ndo muji wa Yelusalemu.
Heye nayali na jila midogowi mili jiwichigwe goya
na ayo mhawake.
11 Lelo lowafichile behi na Yebusi, nayali mati-
nazo. Yula chitumagwa nakamlonjela yula mkulu
wa heye, "Lelo inoga kwinjila kuli muji awu wa
Wayebusi na kuwasa amo nechilo ayi."
12 Mkulu wa heye nakamlonjela, "Hambe
tuhinduche na kwinjila kuli muji wa wajenzi
wohawawele Waisilaeli. Tolutilila na majendo
mbaka Gibeya."
13 Hamba nakamlonjela chitumagwa wa heye,
"Lelo tuche na kujihejelela miji ajo na kuwasa kuli
muji wa Gibeya ama Lama."
14 Nawalutilila na majendo ga hewo mbaka
mhela wa kuzinga kwa isanya, nawali habehi na
muji wa Gibeya uwele ndo muji wa Benjamini.
15 Nawenjila kuli muji wa Gibeya na kikalisa
kuli honhu hagati ha muji, ila nakwali haduhu
munhu yawabochele haluga hake kuwasa.

16 Lole lowawele ako, matinazo nakalawila
mlume yumwe yalalile kulawa kumgunda kwa
heye. Munhu ayo nayali mwenyeng'haye wa isi
ya vidunda vya Efulaimu, nayali yochikala ako
Gibeya kota mjenzi, ila wenyeng'haye wa muji
awo nawali nhanzi ya Benjamini.

17 Munhu ayo loyalolile, nakamona Mlawi
yawele mmajendo, yawele kuli honhu ha hagati
ha muji, nakamuuza, “Kwangulawa kohi na
kwanguluta kohi?”
18 Naye nakamwidichila, “Twangukola hano
kulawa Betelehemu kuli Yuda, twanguluta ako
nzingo ya kutali ya isi ya vidunda vya Efu-
laimu, ako ndo kondilingikala. Ndanguhiluka kuli
ng'handa ya Mkulu Nguluwi, ila haduhu munhu
yambochele haluga ha heye.
19 Ila twanazo ng'hocha kwa chiwalo cha
migongolo ja hetwe na mibumunda na divai
kwa heni na ayu mpogozi mdala na kwa ayu
msongolo yawele hamwe na hetwe. Haduhu ne
chinhu choneche chipunguche.”
20 Hamba, yula munhu yalalile nakalonga,
“Kikala goya kuwe kwa hegwe. Ndowapani chila
chinhu chomgana, ila mleche kuwasa hano hagati
ha muji.”
21 Ahyo, nakawabochela na kuluta nawo mbaka
haluga ha heye, nakajipa midogowi chilyo,
nawo nawahovuga magulu ga hewo, nawalya
na kunwa.

Wihe wa Gibeya

22 Nalowawele wosangalala mnhumbula,
wanhu wehile wa muji awo nawaizunguluta
ng'handa yeng'ha kuli banzi zeng'ha. Nawatowa
lwizi kuno wolonga na ayo yawele na ng'handa na
kumlonjela, “Mgale kunze yula munhu yafichile
haluga ha hegwe leka tuwase na heye.”
23 Ayo yawele na ng'handa nakalawa na
kuwalonjela, “Wang'holozangu ndanguwad-

edeza, mleche kudita wihe wa kota hino kwa vila munhu ayu nakenjila kuli ng'handa ya heni. Mleche kudita mbuli ya kubasa soni.

24 Lole, mhinza wa heni ayu aha, yang'hali ting'hana na mlume na mhawake munhu ayu ndowegala hano kunze na hemwe mowaditila kota vyomlingugana. Ila mleche kumditila munhu ayu mbuli ya kubasa soni kota hino."

25 Ila wala wanhu hambe wamhulichize. Lelo yula Mlawi nakamlavya yula mhawake na kuwegalila wala wanhu. Hewo nawamhola na kumditila vibi nechilo yeng'ha mbaka habehi na kubwemwenzuka, nawamleka yalute.

26 Aho ndo yula mdala nakahiluka lufuku, nakagwa hali lwizi lwa ng'handa iwele mkulu wa heye nayali yochikala. Nayali baho mbaka lokubwemwenzuche.

27 Yula mkulu nakalilimka na kuchumula lwizi leka yoche, nakalawa. Ayo mhawake nayali yagwile kuli lwizi lwa ng'handa na moko ga heye nagali hali chizingiti.

28 Nakamlonjela, "Winuche lelo tuche." Ila heye hedichile chinhu. Nakamwinula na kumuwika mchanya mwa idogowi na kuluta haluga ha heye.

29 Loyafichile haluga ha heye, nakahola chimaje na kumibata yula mhawake, nakamdumula chitomo chimwe mbaka chiyage, vitomo kumi na vili nakavihilika kuli mbaka jeng'ha ja isi ya Isilaeli.

30 Lelo weng'ha lowaiwene mbuli yila, nawalonga, "Mbuli kota ino hainakoleka ne koneka kulawa zuwa lila Waisilaeli lowakwinile kulawa kuli isi ya Misili mbaka lehano. Mijese na kulongasa na kwamula."

20

Ngondo ya kuwatowa wanhu wa nhanzi ya Benjamini

1 Wanhu weng'ha wa Isilaeli kulawa Dani
mbaka Beeli-sheba, hamwe na wanhu wa isi
ya Gileadi na nhanzi yeng'ha naiting'hana hali
Mkulu Nguluwi ako Misipa.
2 Wakulu weng'ha wa nhanzi zeng'ha za Isi-
laeli, nawafika hali nhing'hano ayo ya wanhu
wa Nguluwi, walume lachi zine (400,000) walin-
gujenda kwa magulu, wawele wawichigwe goya
kwa ngondo.
3 Lelo wanhu wa Benjamini nawahulika kota
wanhu wa Isilaeli nawakwina kuluta Misipa.
Wanhu wa Isilaeli nawalonga, “Mtulonjele,
wihe awo nauditika ndaze?”
4 Ayo Mlawi, mlume wa mdala yakopoligwe
nakedichila na nakalonga, “Heni nafika Gibeya,
muji wa nhanzi ya Benjamini, mbele na
mhawangu leka tuwase.
5 Wala walume wa Gibeya nawoya na
kuizunguluta ayo ng'handa banzi zeng'ha mhela
wa nechilo, wogana kung'hopola. Mhawangu
nawamditila vibi mbaka nakabagama.
6 Lelo ndimhola yula mhawangu na kumdu-
mula vihande na kuvihilika kuli isi yeng'ha ya
uhalizi wa Isilaeli, kwa vila nawadita izudizo na
upoka kuli isi ya Isilaeli.
7 Mlolele hemwe wanhu weng'ha wa Isilaeli,
lelo mlongase na mwamule mwemwe baho.”
8 Lelo wanhu weng'ha nawenuka na kulonga
kwa kikundiza, “Hambe tulute ne yumwe kuli
ihema lya heye ne yumwe kuluta haluga ha heye.

9 Hino ndo vyotudita kwa wanhu wa Gibeya,
toluta kuwatowa kwa kutowa simbi.
10 Towahagula wanhu kumi hali miya imwe
kulawa nhanzi zeng'ha za Isilaeli na wanhu miya
imwe kuli wanhu elufu imwe na wanhu elufu
imwe kuli wanhu elufu kumi, leka walute kuwa-
holela wanhu vilyo, leka hala howofika Gibeya
ya Benjamini, wahiluse chibida kwa chila chinhu
cha kuwabasa soni chowaditile kuli isi ya Isilaeli."
11 Lelo walume weng'ha wa Isilaeli nawet-
ing'hana hamwe hali muji awo wa Gibeya.
12 Hamba nhanzi za Isilaeli nazilajiza wanhu
walute kuli nhanzi yeng'ha ya Benjamini, nawa-
longa, "Ndaze, ndo wihe wachi awu uwele hali
hemwe?
13 Lelo muwalavye awo wanhu, awo wanhu
wehile walingikala Gibeya, leka tuwakopole na
kusa wihe hali Isilaeli." Ila wanhu wa Benjamini
hawakundile kuwahulichiza wang'holozawo wa
Isilaeli.
14 Lelo wanhu wa Benjamini naweting'hana ako
Gibeya, kulawa kuli miji ja hewo leka kitowa na
wanhu wa Isilaeli.
15 Wanhu wa Benjamini nawawakungajiza
wanhu zuwa lila kulawa kuli miji ja hewo, wanhu
wazidahe kitowa ngondo nawali elufu makumi
meli na sita (26,000) wawele wawichigwe goya
kitowa ngondo na wenyeng'haye wa muji
wa Gibeya nawekungajiza wanhu miya saba
wahaguligwe.
16 Kuli wanhu wala weng'ha, nawali walume
miya saba wahaguligwe na wawezile kutumiya
moko wa kumoso na kutoza iganga kwa mhem-
beyo kuweza kutowa chinhu chido ng'hatu.

17 Nawo wanhu wa Isilaeli, kuleka wala wa
wanhu wa Benjamini, nawawazigwa. Nawali
walume lachi zine (400,000), wawele ndo wamizi
wawichigwe goya kwa kitowa ngondo.

18 Lelo wanhu wa Isilaeli nawenuka na ku-
luta ako Beteli, nawamuuza Nguluwi, wolonga,
“Nhanzi yachi yokwaluka kuwatowa wanhu wa
Benjamini?” Mkulu Nguluwi nakawalonjela,
“Nhanzi ya Yuda yokwaluka.”

19 Lelo wanhu wa Isilaeli nawaluta mitondo na
kuwika mihema ja hewo leka kuuvaba muji wa
Gibeya.
20 Wanhu wa Isilaeli nawewika goya ako Gibeya
na kuluta kitowa na wanhu wa Benjamini.
21 Wanhu wa Benjamini nawalawa ako Gibeya,
kuwatowa na kuwakopola wanhu wa Isilaeli.
Nawawakopola wanhu elufu makumi meli na
mbili (22,000) zuwa alyo ako Isilaeli.
22 Ila wanhu wa Isilaeli nawekangaza na kiwika
goya kwa kitowa ngondo lwa keli kahi, honhu
hahala wewichile goya hala hamwande.
23 Wanhu wa Isilaeli nawaluta na kumlilila
Mkulu Nguluwi mbaka matinazo, womuuza
Mkulu Nguluwi wolonga, “Ndaze, tulute kahi
kitowa na wang'holozetu wanhu wa Benjamini?”
Mkulu Nguluwi nakawalonjela, “Ena, mlute.”

24 Lelo wanhu wa Isilaeli nawaluta kitowa na
wanhu wa Benjamini kuli zuwa lya keli.
25 Wanhu wa Benjamini nawalawa ako Gibeya
zuwa lya keli kitowa na wanhu wa Isilaeli.
Nawawakopola wanhu elufu kumi na nane
(18,000) kulawa kuli wamizi wa Isilaeli.

26 Wanhu wa Isilaeli weng'ha nawakwina na
kuluta Beteli na kulila. Nawekala aho hali Mkulu
Nguluwi, nawaleka kulya zuwa alyo mbaka mati-
nazo. Nawalavya nhambiko za kulakazwa za
kikala goya hali Mkulu Nguluwi.
27 Hamba wanhu wa Isilaeli nawamlanda
Mkulu Nguluwi, kwa vila isanduku lya Ilagano
lya Mkulu Nguluwi nalyali ako mazuwa ago.
28 Finehasi, mwana mlume wa Eleasali, mwana
wa Aluni, nayali yokwima hali isanduku alyo
mazuwa ago, Waisilaeli nawalonga, “Ndaze,
tulawe kahi kitowa na wang'holozetu wa
Benjamini, ama tuleche?” Mkulu Nguluwi
nakawalonjela, “Ena, mkwine kwa vila
hamitondo ndowalavya na kuwawika mmoko
mwa hemwe.”
29 Lelo Wanhu wa Isilaeli nawawawika wanhu
kwa uviso kuzunguluta muji wa Gibeya banzi
zeng'ha.
30 Wanhu wa Isilaeli nawaluta kitowa na wanhu
wa Benjamini kuli zuwa lya kadatu. Nawewika
goya kwa kitowa na wanhu wa Gibeya kota navy-
owaditile aho hamwande.
31 Wanhu wa Benjamini lowalawile kuluta ki-
towa, nawawawinza Waisilaeli mbaka nawafika
kutali na muji. Hamba nawaluka kuwatowa
na kuwakopola Waisilaeli kota makumi gadatu
hino, kota navyowaditile aho hamwande kwa
kuwakopola kuli azo nzila ng'hulu zilinguluta
Beteli na Gibeya na kuli isi za ibalalika.
32 Wanhu wa Benjamini nawalonga,
“Natuwasumya kota aho hamwande.” Ila wanhu
wa Isilaeli nawalonga, “Lelo tubilime leka
watuwinze na kuuleka muji awu na kuluta kuli

nzila ng'hulu."
33 Lelo wala wanhu weng'ha wa Isilaeli na-
woka hali honhu aho na kiwika goya kwa ngondo
ako Baali-tamali. Wanhu wa Isilaeli wevisile,
nawalawa honhu aho howawele, kolizinjilaga
isanya mwa muji wa Gibeya.
34 Hamba wanhu elufu kumi (10,000)
wahaguligwe ako Isilaeli, weng'ha nawoya
kuuvaba muji wa Gibeya na yila ngondo nayali
ng'hulu lukami. Ila wanhu wa Benjamini
hawavizelele kota kubagama kwa hewo kwa
habehi kuwafichila.
35 Mkulu Nguluwi nakawadita Waisilaeli wawa-
sumye wanhu wa Benjamini. Waisilaeli zuwa
alyo nawawakopola walume elufu makumi meli
na gahano na miya imwe (25,100), wawichigwe
goya kwa kitowa ngondo.
36 Ahyo wanhu wa nhanzi ya Benjamini na-
wona kota wasumigwa. Waisilaeli nawahiluka
kumbele kwa vila nawavizela kota wayawo wa
kuko wevisile na kubeteza leka kuuvaba muji wa
Gibeya.
37 Wala wapugajizi nawadita himahima na
kwinjila kuli muji wa Gibeya na kuwatowa kwa
ipanga wanhu weng'ha wa muji wula.
38 Lelo nawelagana ulajilo hali hewo Waisi-
laeli na wala wapugajizi, kota lowolyona iyosi
kuchanya kulawa kuli muji,
39 Waisilaeli waluche kuhinduka na kuwatowa.
Mhela awo nhanzi ya Benjamini nayali iwakopole
Waisilaeli kota makumi gadatu hino, kwa vila
nawalonga, "Natuwatowa kota aho hamwande."
40 Ila hala du lila iyosi vyolyaluche kukwina ku-

lawa kuli muji wula kota izengo lya ng'hungugu, aho ndo wanhu wa Benjamini nawalola kumbele, iyosi nalyali lyenele chila honhu kuli muji awo kulutila kilanga.

41 Wanhu wa Isilaeli nawahinduka na wanhu
wa nhanzi ya Benjamini nawatinuswa kwa vila nawona kubagama kwa hewo nakwali habehi.

42 Ahyo nawahinduka hali Waisilaeli na
kuluta kuchiwala, ila yila ngondo naiwawinza lukami na wala wanhu walawile kuli muji wula nawawakopola.

43 Nawawazunguluta Wabenjamini kuli banzi
zeng'ha na kuwawinga kulawa Noha mbaka kolilawilaga isanya mwa muji wa Gibeya, kuno nawawakopola wenji wa hewo.

44 Nawawakopola Wabenjamini elufu kumi na
nane (18,000) wawele wezidahe kitowa ngondo.

45 Hamba wanhu wanji wa nhanzi ya Benjamini
nawahinduka na kubilimila kuchiwala kuli italawe lya Limoni. Wanhu wanji elufu zihano nawabagama kuli nzila ng'hulu lowawele wobilima. Waisilaeli nawalutilila kuwawinza lukami wanhu wa nhanzi ya Benjamini mbaka kuli muji wa Gidomu na kuwakopola kahi wanhu elufu mbili.

46 Lelo wanhu wa nhanzi ya Benjamini
wabagame zuwa lila nawali wanhu elufu makumi meli na wahano (25,000) wazidahe kitowa ngondo.

47 Ila walume miya sita wa nhanzi ya Benjamini
nawabilima mbaka kuchiwala kuli italawe lya Limoni, nawekala ako kwa mhela wa myezi jine.

48 Waisilaeli nawahinduka na kuwalutila

wanhu wa nhanzi ya Benjamini. Nawawatowa kwa ipanga wanhu weng'ha wa miji jila na migongolo jawo na chila chinhu chowachiwene. Miji jeng'ha jowajiwene, nawajilakaza kwa chiluli.

21

Kwaluka kahi kwa nhanzi ya Benjamini

1 Lelo wanhu wa Isilaeli nawelaha ako Misipa kuno wolonga, “Haduhu yumwe hali hetwe yokunda mhinza wa heye yaholeche na munhu wa nhanzi ya Benjamini.”

2 Hamba wala wanhu nawafika Beteli, nawekala ako hali Mkulu Nguluwi mbaka matinazo, nawalila kwa kutowa iyowe.

3 Nawalonga, “Gwa Mkulu Nguluwi, Nguluwi wa Isilaeli, lekachoni mbuli ayi ya kuli Isilaeli, kota lehano nhanzi imwe ya haduhu kuli Isilaeli?”

4 Mitondo wala wanhu nawalilimka lufuku, nawazenga honhu ha kulavila nhambiko ako. Nawegala nhambiko za kulakazwa na nhambiko za kikala goya.

5 Waisilaeli nawalonga, “Kuli nhanzi azi zeng'ha za Isilaeli, nhanzi yachi haifichile kuli nhing'hano ya kumhejelela Mkulu Nguluwi? Mina nawawika chilaho chikulu kuwala ayo yohambe yamhejelele Mkulu Nguluwi ako Misipa kuno wolonga, ‘Kukomya, ayo kokopoligwa.’ ”

6 Waisilaeli nawesinza kwa chiwalo cha wang'holozawo Wabenjamini, nawalonga, “Nhanzi imwe hali Isilaeli nayajilila lehano.

7 Tudite ndaze kwa Wabenjamini walume waponile? Kwa vila natilaha kwa Mkulu

Nguluwi kota hatuwapa wahinza wa hetwe leka wawahole.”

8 Lelo nawalonga, “Nhanzi yachi ya Isilaeli iwele haifichile hali Mkulu Nguluwi ako Misipa?” Hamba nawavizela kota haduhu ne yumwe yoyile kuli kambi kulawa Yabeshi-gileadi kuli nhing'hano ayo.
9 Mina hala wanhu lowawazigwe, hakuwele na munhu ne yumwe hali wenyeng'haye wa Yabeshi-gileadi.
10 Lelo nhing'hano nailajiza wanhu elufu kumi na mbili (12,000) wazidahe kitowa ngondo, nawawalonjela, “Muche mkawatowe wenyeng'haye wa Yabeshi-gileadi kwa ipanga, wadala na wana wadodo.
11 Mbuli yomdita ndo ayi, momkopola chila mlume na mdala yawasile na mlume.”
12 Nawo nawawafika wahinza miya zine ako Yabeshi-gileadi, wawele hawanating'hana na walume, nawawegala kuli kambi ya ako Shilo kuli isi ya Kanaani.

13 Lelo Waisilaeli weng'ha nawawalajiza wanhu kuluta kulonga na wanhu wa Benjamini wowawele kuli italawe lya Limoni, kuwawikulila kikala goya.
14 Wabenjamini nawahiluka mhela wuwo, hamba nawawapa wala wadala waponile kuli wala wadala wa Yabeshi-gileadi, ila wadala awo hawenele hebu.
15 Nawo wanhu nawawonela isungu Wabenjamini, kwa vila Mkulu Nguluwi nakambuza kwajilila kwa nhanzi imwe ya isi ya Isilaeli.

16 Hamba wasekulu wa nhing'hano yeng'ha
nawalonga, “Ndaze, tudite ndaze leka tuwape
wadala wala waponile kwa vila wadala wa nhanzi
ya Benjamini nawabagamizwa?”
17 Nawalonga, “Igana kuwa na uhalizi kwa wala
wanhu wa nhanzi ya Benjamini waponile, leka
nhanzi ya Isilaeli ileche kwajilila.
18 Ila hetwe hatuweza hebu kuwaleka wahinza
wa hetwe wawe wadala wa hewo kwa vila hetwe
Waisilaeli natilaha kwa kulonga, ‘Yapanjilwe ayo
yomgalila mdala munhu wa nhanzi ya Ben-
jamini.’ ”
19 Hamba nawalonga, “Mlolele, hana mnvina
ya Mkulu Nguluwi chila mwaka ako Shilo, muji
uwele ubanzi wa kasikazini mwa Beteli, ubanzi
wa kolilawilaga isanya mwa nzila ng'hulu ilingu-
lawa Beteli kuza Shekemu, awo ndo ubanzi wa
kusini mwa Lebona.”
20 Lelo nawawalajiza wanhu wa nhanzi ya Ben-
jamini wolonga, “Lelo mlute chinyele kuli mi-
gunda ja mizabibu,
21 mbeteze leka wadala wa Shilo lowolawa
mgati kuza kunze kuvina mhela wa mnvina,
hamba mlawe kuli mizabibu na chila munhu
yeholile mdala yumwe leka yawe mchewake na
mhiluche kuli isi ya Benjamini.
22 Wahaza wa hewo ama wang'holozawo
lowokuya kulonjeleza, natwe towalonjela,
‘Dedede, muwape uganililo kwa chiwalo cha
hetwe, kwa vila hatuwaholile hewo kuwa
wadala wa hewo kulawa kuli ngondo, kwa vila
hamuwapele hewo na hamuwa na nongwa kuli
chilaho cha hemwe.’ ”
23 Wala wanhu wa Benjamini nawadita ahyo,

naweholela wadala kwa kiwhana na winji wa hewo kulawa kuli wala wawele wovina na kuhiluka kuli uhalizi wa hewo na kuzenga miji na kikala amo.

24 Wanhu wa Isilaeli nawaluta, chila munhu nakaluta kuli nhanzi ya heye na wanhu wa heye. Nawalawa ako na chila munhu nakaluta kuli uhalizi wa heye.

25 Mazuwa ago nakwali haduhu mndewa hali isi ya Isilaeli, chila munhu nakadita choyalinguchona kota ndo chinoga kwa heye yuye.

Ilagano lya Katali, Ilagano Linyale kwa Wanhu Weng'ha

Portions of the Holy Bible in the Vidunda language of Tanzania

copyright © 2014 Pioneer Bible Translators

Language: Vidunda

Translation by: Pioneer Bible Translators

The New Testament in Vidunda

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact www.pioneerbible.org.

Old Testament Books Copyright 2018 Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 9 Jul 2025 from source files dated 9 Jul 2025

c584e819-507e-56ab-bbd8-53371c39d20d